

Амели
НОТОМЬ
ЖиВак

Clibri

АМЕЛИ НОТОМБ ЖИВАК

Превод: Светла Лекарска

chitanka.info

На самотен остров в залива на Шербур живеят старец и младо момиче, заобиколени от охранители и слуги. В загадъчната им къща няма нито един отразяващ предмет — нито огледала, нито дори лъжици, защото Хазел не бива да вижда лицето си. Франсоаз, повиканата на острова медицинска сестра, ще разбули мистерията, която свързва странната двойка, и така ще узнаем защо Хазел бяга от ласките на стареца и на каква цена той се опитва да задоволи страстта си към момичето.

Амели Нотомб и тук разчита на нездравото ни любопитство и без колебание ни въвлича в подземието на любовта и измамата. „Обожавам умението ви да разказвате красиви истории, за да унищожите после с един замах поезията в тях“ — тези думи на Франсоаз, отправени към Хазел, всъщност отлично обрисуват стила на Амели.

Авторката, вече добре позната на българските читатели, пише от седемнайсетгодишна и сама определя себе си като „графоманка“. „Ако не пиша, ставам опасна“ — казва Амели Нотомб, чиято вярна публика всяка година жадно очаква месец септември, когато на френския книжен пазар се появява „новата Нотомб“.

Родена през 1967 г. в белгийско аристократично семейство, тя прекарва детството и юношеството си в различни страни, където баща ѝ е посланик. През 1992 г. излиза първият й роман „Хигиена на убиеца“, а през 1999 г. ѝ е присъдена Голямата награда на френската академия за „Изумление и трепет“. Вече седемнайсет години успехът не я напуска и романите ѝ неизменно са в първите места на най-добрите продажби.

Всичко против Е.

ДНЕВНИК НА ХАЗЕЛ

Човек трябва да крие нещо, за да реши да живее на този остров. Сигурна съм, че старият има някаква тайна. Нямам представа каква може да е, но ако съдя по предпазните мерки, които взима, трябва да е нещо сериозно.

Веднъж дневно малък кораб напуска пристанището на Ньод и се отправя към Морт-Фронтиер. Хората на стария чакат на кея, претърсват провизиите, евентуалната поща и клетата Жаклин. Самата тя ми го каза с едва сдържано възмущение: в какво ли могат да я подозират след 30 години предана служба? Ще ми се да разбера това. Един-единствен път, преди пет години, и аз взех прогнилото корито в посока към острова и понякога си мисля, че никога няма да се върна обратно.

Когато си говоря така сама, наум, винаги го наричам „стария“, но е несправедливо, тъй като старостта далеч не е най-характерното за Омер Лонкур. Капитана е най-щедрият човек, когото съм срещала, дължа му всичко, включително живота си. И въпреки това, когато онзи мой неподвластен вътрешен глас заговори, го нарича „стария“.

Непрекъснато си задавам един въпрос: нямаше ли да е по-добре, ако преди пет години бях загинала при бомбардировката, която ме обезобрази?

Понякога не мога да се въздържа да не го кажа и на стария:

— Защо не ме оставихте да пукна, Капитане? Защо ме спасихте?

Всеки път той се възмущава:

— Когато човек има възможност да остане жив, той е длъжен да го направи!

— Защо?

— Заради живите, които го обичат!

— Тези, които ме обичаха, загинаха в бомбардировката.

— Ами аз? Обичам те като баща още от първия ден. Вече пет години ти си моята дъщеря.

Нямам какво да отговоря на това. И все пак в главата ми един глас крещи: „Щом сте мой баща, как се осмелявате да влизате в леглото ми? Освен това на години можете да сте ми дядо, а не баща!“. Но никога не бих се осмелила да му го кажа. Чувствам се напълно раздвоена: едната ми половина обича, уважава и се възхищава на Капитана, другата, скритата, се отвращава от стария. Втората половина е неспособна да говори на глас.

Вчера беше рожденият му ден. Мисля, че никой друг не е бил така щастлив да стане на 77 години.

— 1923 е чудесна година — каза той. — На първи март ставам на 77 години, а на 31 март ти ставаш на 23. Славен месец март '23, в който двамата заедно ставаме на век!

Стогодишнината, която толкова го радва, ме изпълва със съжаление. Както се и опасявах, снощи той дойде в стаята ми: това беше неговият начин да отпразнува рождения си ден. Бих искала да е на 100 години: не да умре, но да не може да спи с мен.

Онова, което ме подлудява, е, че успява да ме желае. Какво чудовище трябва да си, за да пожелаеш момиче, в чието лице вече няма нищо човешко. Поне да гасеше лампата! А той ме изпива с очи, докато ме гали.

— Как можете да ме гледате така? — попитах го през нощта.

— Виждам само душата ти, а тя е толкова красива.

Този отговор ме вбесява. Лъже: знам колко грозна е душата ми, след като изпитвам отвращение към своя благодетел. Ако той наистина я виждаше, щях да го отвращавам. Истината е, че старият е извратен: привлича го моята обезобразеност.

Ето че вътрешният ми глас отново става злобен. Колко съм несправедлива! Когато Капитана ме подслони тук преди пет години, той сигурно не е мислил, че ще ме пожелае. Бях жалка останка сред хилядите жертви на войната, които измираха като мухи. Родителите ми бяха убити и нямах нищо и никого, истинско чудо е, че попаднах на него и той ме взе под закрилата си.

След 29 дни е моят рожден ден. Иска ми се вече да е минал. На предишния старият ми даде да пия прекалено много шампанско. На другата сутрин се събудих гола върху моржовата кожа и без никакъв спомен за нощта. Това е още по-противно — да не си спомняш. А какво ли ще ми се случи на тази гадна стогодишнина?

Не бива да мисля, ще се поболея. Чувствам как отново ми се повдига.

На 2 март 1923 директорката на болницата в Ньод повика при себе си Франсоаз Шавен, най-добрата медицинска сестра.

— Не знам какво да ви посъветвам, Франсоаз. Капитана е един стар маниак. Ако приемете да се грижите за него в Морт-Фронтиер, заплатата ви ще надмине всичките ви надежди. Но ще трябва да приемете неговите условия: на слизане от кораба ще ви претърсват. Ще проверяват и чантата ви. На място ще получите и други инструкции. Бих разбрала, ако откажете. Все пак не мисля, че Капитана е опасен.

— Приемам.

— Готова ли сте да отидете още днес следобед? Струва ми се, че е спешно.

— Отивам.

— Парите ли ви карат да приемете, без да размислите?

— Донякъде. Но най-вече мисълта, че на този остров някой има нужда от мене.

На борда на кораба Жаклин предупреди Франсоаз:

— Ще ви претърсят, малката ми. И то мъже.

— Все ми е едно.

— Не ми се вярва. Мене ме претърсват от 30 години, би трявало да съм свикнала, ама не, всеки път съм толкова отвратена, колкото бях първия. Вие пък сте и млада, и приятна за гледане, така че тези мъже...

— Казах ви, безразлично ми е — прекъсна я медицинската сестра.

Намусена, Жаклин се върна при провизиите, докато младата жена гледаше към приближаващия се остров. Тя се питаше дали да живееш на такова самотно място е привилегия, или наказание.

На кея на Морт-Фронтиер четирима мъже я претърсиха със студенина, равна на нейната, и това разочарова старата прислужница. След проверката Франсоаз прибра медицинския си несесер, а Жаклин — зеленчуците си.

Двете вървяха към имението.

— Каква хубава къща — каза медицинската сестра.

— Скоро няма да мислите така.

Икономът, мъж без възраст, поведе младата жена през многобройни тъмни помещения. Показа ѝ една врата, като поясни: „Тук е“, и изчезна.

Почука и чу: „Влезте.“ Озова се в нещо като пушалня. Един стар господин ѝ посочи стол и тя седна. Трябваше ѝ малко време, докато свикне с липсата на светлина и различи по-добре набразденото лице на домакина. Той, напротив, веднага видя нейното.

— Госпожица Франсоаз Шавен, нали? — попита със спокоен, изискан глас.

— Да.

— Благодаря ви, че дойдохте така бързо. Няма да съжалявате.

— Разбрах, че преди да започна да ви лекувам, ще ми дадете специални разпореждания.

— Точно така. Но всъщност не става дума за мен. Ако позволите, наистина ще започна с разпорежданията или по-точно с разпореждането, защото то е само едно: да не задавате въпроси.

— Не ми е присъщо да задавам въпроси.

— Вярвам в това, тъй като лицето ви изльчва мъдрост. Ако ви хвана да задавате въпрос, който не е свързан с работата ви, е възможно никога повече да не видите Ньод, разбирайте ли?

— Да.

— Не сте емоционална. Това е добре. Не такъв е обаче случаят на человека, за когото ще се грижите. Става дума за моята храненица Хазел, младо момиче, което приютих преди пет години след бомбардировката, която уби родителите ѝ, а нея нарани тежко. Днес физическото ѝ здраве в общи линии е възстановено, но психиката ѝ е толкова нестабилна, че тя непрекъснато страда от психосоматични проблеми. Тази сутрин я намерих в конвулсии. Беше повръщала, тресеше я.

— Един конкретен въпрос: беше ли яла нещо специално?

— Същото като мене, а аз се чувствам прекрасно. Прясна риба, зеленчуци... Трябва да уточня, че тя яде много малко. При крехката ѝ физика това повръщане ме тревожи. Вече е на 23 години, а психически си остава в юношеството. Преди всичко не бива да ѝ говорите за бомбардировките, нито за смъртта на родителите ѝ, нито за каквото и да било друго, което може да разбуди ужасните спомени. Нямате представа колко опънати са нервите ѝ.

— Добре.

— И още нещо: изобщо трябва да избягвате да коментирате физиката й, колкото и да ви впечатли. Тя не понася това.

Франсоаз изкачи заедно с възрастния мъж стъпалата, всяко от които издаваше мъченически стон под краката им. В дъното на коридора влязоха в тиха стая. Празното легло беше разхвърляно.

— Представям ви Хазел — каза господарят.

— Къде е тя? — попита младата жена.

— Пред вас, в леглото. Както обикновено се крие под завивките.

Новодошлата си помисли, че болната наистина трябва да е много слаба, щом като тялото й не може да се долови под завивката. Имаше нещо странно в това, че старецът говореше на едно като че ли празно легло.

— Хазел, представям ти госпожица Шавен, която е най-добрата медицинска сестра на болницата в Ньод. Бъди любезна с нея.

Никаква реакция откъм чаршафите.

— Добре. Мисля, че се прави на уплашена. Госпожице, ще ви оставя насаме с моята храненица, за да се запознаете. Не се беспокойте, тя е безопасна. Като свършите, елате при мене в пушалнята.

Капитана напусна стаята. Стълбите заскърцаха под краката му. Когато отново стана тихо, Франсоаз се приближи до леглото и протегна ръка, за да отметне завивката. В последния момент се спря.

— Простете. Мога ли да ви помоля да се покажете? — Гласът й беше преднамерено безразличен, с което подчертаваше, че се отнася към тази, която й представиха за болна, като към нормално същество.

Никакъв отговор, само леко потрепване под завивката, но няколко секунди по-късно се показа една глава.

В пушалнята старият мъж пиеше изгарящ гърлото му калвадос. „Защо е невъзможно да сториш добро някому, без да му навредиш? Защо е невъзможно да обичаш някого, без да го съсиш? Дано медицинската сестра не разбере... Надявам се, че няма да се наложи да я унищожа тази госпожица Шавен. Изглежда ми много свястна.“

Когато Франсоаз видя лицето на младото момиче, остана поразена. Върна на инструкциите, медицинската сестра не даде израз на реакцията си.

— Добър ден. Казвам се Франсоаз.

Очите на изскочилото от чаршафите лице я погълъщаха с плашещо любопитство.

Франсоаз с усилие запази безразличния си вид. Постави студената си ръка на челото на болната: то гореше.

— Как се чувствате? — попита тя.

Свеж като извор глас ѝ отговори:

— Не можете да си представите колко се радвам. Толкова рядко се срещам с хора. Тук виждам все едни и същи лица. Ако въобще ги видя.

Младата жена не очакваше да чуе това. Смутена, тя наново попита:

— Искам да кажа как се чувствате физически? Дойдох да се погрижа за вас. Струва ми се, че имате температура.

— Мисля, че да. Това ми харесва. Тази сутрин се почувствах зле, много зле: виеше ми се свят, треперех, повръщах. В момента изживявам хубавата страна на температурата: видения, които ме карат да се усещам свободна.

Франсоаз щеше да попита „Свободна от какво?“, но си припомни, че има право само на медицински въпроси. Може би я наблюдаваха отнякъде. Тя взе термометър и го постави в устата на пациентката.

— Трябва да почакаме пет минути.

Франсоаз седна на един стол. Петте минути ѝ се сториха безкрайни. Младото момиче не я изпускаше от очи, в погледа ѝ се четеше ненаситна жажда. За да прикрие неудобството си, медицинската сестра се преструваше, че разглежда мебелите. На пода беше постлана кожа от морж. „Каква странна идея, прилича повече на гума, отколкото на килим.“

Като изтекоха тристате секунди, тя взе термометъра. Тъкмо щеше да каже: „38. Не е страшно. Един аспирин и ще мине“, когато никаква необяснима интуиция я възпря.

— 39 и 5. Сериозно е — изльга тя.

— Прекрасно. Мислите ли, че ще умра?

Франсоаз отговори бързо:

— Не, разбира се. А и човек не бива да иска да умре.

— Ако съм тежко болна, ще трябва отново да дойдете, нали? — попита Хазел с надежда в гласа.

— Може би.

— Би било чудесно. Толкова отдавна не съм виждала млади хора. Медицинската сестра се върна при стареца в пушалнята.

— Господине, вашата храненица е болна. Има висока температура и състоянието ѝ е тревожно. Ако не се лекува, може да развие плеврит.

Лицето на Капитана се разстрои.

— Излекувайте я, моля ви.

— По-добре е да постъпи в болница.

— И дума да не става... Хазел трябва да остане тук.

— Това младо момиче има нужда от наблюдение.

— Няма ли да е достатъчно, ако всеки ден идвate в Морт-Фронтиер?

Тя се престори, че размисля.

— Бих могла да идвам всеки следобед.

— Благодаря. Няма да съжалявате. Сигурно са ви казали — ще ви платят богато. Разбира се, не бива да забравяте условието.

— Знам, никакви въпроси, освен свързаните с работата ми.

Тя се качи отново при момичето.

— Уредено е. Ще идвам всеки следобед, за да се грижа за вас.

Хазел изкрештя и радостно заудря възглавницата си.

Като се прибра в Ньод, младата жена се яви при началничката си.

— Има опасност Капитана да развие плеврит. Въпреки моите разпореждания той отказва да постъпи в болница.

— Класически случай — старите мразят болниците. Страх ги е, че никога повече няма да излязат оттам.

— Той иска да ходя на острова всеки следобед. Моля за вашето разрешение да отсъствам всеки ден от два до шест часа.

— Можете да отсъствате, Франсоаз. Надявам се, че господинът ще оздравее бързо, защото тук имаме голяма нужда от вас.

— Мога ли да попитам нещо? Какво точно поиска той от вас?

— Не си спомням съвсем добре, но със сигурност държеше на две неща: да му бъде изпратена жена, а не мъж, и тя да не носи очила.

— Защо?

— Трябва ли да ви обяснявам? Господата винаги предпочитат да бъдат лекувани от дами. От друга страна, смятат, че очилата загрозяват. Предполагам, че Капитана е бил очарован от вашата красота, сигурно затова иска да ходите всеки ден.

— Той наистина е много болен, госпожо.

— Така да е. Гледайте само да не се омъжите за него, моля ви. Не искам да губя най-добрата си медицинска сестра.

Тази нощ на Франсоаз ѝ беше трудно да заспи. Какво ли имаше да ѝ се случва на този остров? Явно, че между стареца и младото момиче съществуващо някаква странна връзка. Не беше изключено да са любовници, въпреки че старият мъж изглеждаше попреминал възрастта.

Това обаче не обясняваше напълно загадъчните заплахи на Капитана. Дори и да бяха любовници, което би било проява на лош вкус, не беше престъпление: Хазел беше пълнолетна, а и нямаше кръвосмешение. Нямаше и признания за физическо насилие над момичето. Франсоаз си помисли, че вероятно старецът иска да скрие връзката си, но това не можеше да бъде причина да я заплашва със смърт.

Той ѝ бе описал Хазел като травматизирана и болнава и тя наистина приличаше на такава. Но у нея имаше изненадваща жизненост, някакъв детски ентузиазъм. Медицинската сестра с удоволствие си помисли, че ще я види отново.

Стана и изпи чаша вода. От прозореца на малката ѝ стая се виждаше нощното море. Франсоаз погледна към острова, невидим в тъмнината, и усети странно чувство. Повтори си това, което бе казала в болницата: „Там има някой, който се нуждае от мене“. Потръпна при спомена за лицето на Хазел.

Следобеда на следващия ден младото момиче не се криеше под завивките, а очакваше нетърпеливо медицинската сестра. Изглеждаше

по-добре от предния ден и весело каза „Добър ден!“.

Франсоаз провери термометъра — 37. „Тя е оздравяла. Било е само моментно покачване на температурата.“ Но каза:

— 39.

— Как е възможно? Чувствам се толкова добре.

— Много често при температура е така.

— Капитана ми каза, че мога да развия плеврит.

— Не е трябвало да ви го казва.

— Напротив, добре направи! Очарована съм от сериозността на моето състояние, още повече че не страдам изобщо! Мога да се възползвам от болестта, без да търпя неудобствата ѝ. Не съм и мечтала такова симпатично момиче да ме посещава всеки ден!

— Не съм сигурна, че съм толкова симпатична.

— Няма как да не сте, след като сте тук. Освен моя настойник никой друг не идва да ме види. Никой не се осмелява. Най-лошото е, че разбирам тези страхливци: и аз на тяхно място щях да изпитвам страх.

Посетителката гореше от желание да попита защо, но се опасяваше, че стените имат уши.

— С вас е различно. Поради вашата професия вие сте свикнала с подобни гледки.

Ядосана, че не може да задава въпроси, младата жена се захвани да подрежда спринцовките си.

— Харесва ми, че се казвате Франсоаз. Много ви отива: хем е хубаво, хем е сериозно.

Изненадана, медицинската сестра избухна в смях.

— Наистина е така! Защо се смеете? Вие сте и хубава, и сериозна.

— Ах!

— На колко години сте? Знам, че съм прекалено любопитна. Не бива да ми се сърдите, аз не умея да общувам.

— На 30 години съм.

— Омъжена ли сте?

— Неомъжена, без деца. Наистина сте любопитна, госпожице.

— Наричайте ме Хазел. Да, любопитството ме гризе. Но е оправдано, нямате представа колко самотна съм тук от пет години

насам и каква радост е за мен да разговарям с вас. Чели ли сте „Граф Монте Кристо“?

— Да.

— Аз съм в положението на Едмонд Дантес на остров Иф. Все едно че след като години не съмвиждала човешко лице, съм прокопала тунел до съседната килия. А вие сте отец Фариа. Представете си сцената: плача от щастие, че вече не съм сама, дни наред си разказваме една на друга най-обикновени неща, които ни възторгват, защото човек направо се поболява от липсата на тези прости човешки разговори.

— Преувеличавате. Нали виждате Капитана всеки ден.

Младото момиче се засмя нервно, преди кратко да отговори:

— Да.

Посетителката очакваше някакво обяснение, но то не дойде.

— Какво ще ми правите? Ще ме преслушате ли? Някакви специални процедури?

Франсоаз реши.

— Ще ви направя масаж.

— Масаж? Срещу плеврит?

— Подценявате благотворното въздействие на масажа. Един добър масажист може да изкара от тялото ви всички отрови. Легнете по корем.

Тя постави ръце върху гърба на момичето и през бялата нощница почувства колко слабо е тялото ѝ. Разбира се, масажът служеше единствено да оправдае удължаването на престоя ѝ при Хазел.

— Можем ли да разговаряме, докато ме масажирате?

— Разбира се.

— Разкажете ми вашия живот.

— Няма много за разказване.

— Разкажете ми все пак.

— Родена съм в Ньод, където винаги съм живяла. В болницата усвоих професията си. Баща ми беше рибар, майка ми — учителка. Харесва ми да живея на брега на морето. Да виждам как корабите пристигат на пристанището. Това ми създава усещането, че познавам света. Въпреки че не обичам да пътувам.

— О, колко прекрасно!

— Подигравате ми се.

— Не! Какъв хубав живот имате!

— Наистина на мене този живот ми харесва. Най-вече обичам професията си.

— Кое е най-съкровеното ви желание?

— Бих искала един ден да взема влака за Шербур и оттам да отплавам далече с някой голям кораб.

— Странно. Аз изживях обратното на вашата мечта. Когато бях на 12 години, един голям кораб ме пренесе от Ню Йорк в Шербур заедно с родителите ми. Оттам взехме влака за Париж. После за Варшава...

— Варшава... Ню Йорк... — повтори невярващо Франсоаз.

— Баща ми беше поляк, емигрант в Ню Йорк, където беше заботял. В края на миналия век при едно пътуване до Париж срещнал млада французойка, майка ми, оженил се за нея и тя отишла да живее с него в Ню Йорк, където съм се родила.

— Значи имате три националности! Невероятно.

— Само две. Вярно е, че през 1918 можех отново да стана полякиня, но след бомбардировките вече не ставах за нищо.

Посетителката си спомни, че трябва да избягва разговорите за фаталната бомбардировка.

— Животът ми, макар и кратък, е белязан от непрестанното ми пропадане. До 12-годишна възраст бях Хазел Енглерт, малка принцеса от Ню Йорк. Но през 1912 година баща ми фалира. Прекосихме океана с малкото средства, които ни оставаха. Татко се надяваше, че ще може да се върне в семейното имение недалече от Варшава, но от него бе останала само някаква жалка ферма. Тогава майка ми предложи да заминем за Париж, смятайки, че там животът ни би бил по-лесен. Стана перачка — единствената работа, която можа да намери. Баща ми започна да пие. После дойде 1914-та година и клетите ми родители разбраха каква грешка са направили, като са напуснали Съединените щати. Понеже ужасяващо им липсваше исторически усет, те решиха да поемат обратния път точно през 1918. Отправихме се към Шербур с кабриолет. На пустия път се оказахме отлична мишена за бомбардировачите. Когато дойдох на себе си в някаква носилка, бях вече сираче.

— В Ньод?

— Не, в Танш, недалече оттук. Там ме намери Капитана и ме приюти. Питам се какво ли щеше да ми се случи, ако не се бе появил

той. Нямах вече нищо и никого.

— През 1918 с много хора беше така.

— Мисля, че нямах никакви шансове да оцелея. Моят благодетел ме доведе в Морт-Фронтиер и оттогава не съм мърдала оттук. Това, което ме поразява в моя живот, е, че върви към все по-голямо географско стеснение. От огромните перспективи на Ню Йорк до тази стая, която почти никога не напускам, от полското имение до мизерния парижки апартамент, от презокеанския кораб до лодката, която ме доведе тук, но най-вече от големите надежди на детството ми до пълната липса на хоризонт днес.

— Морт-Фронтиер^[1] — името не е случайно.

— И още как! Всъщност моята траектория ме пренесе от най-космополитния до най-откъснатия от света остров: от Манхатън до Морт-Фронтиер.

— Все пак какъв впечатляващ живот сте имали.

— Така е, но нормално ли е на моята възраст да говоря в минало време? Да имам само минало?

— Имате и бъдеще, моля ви. Сигурно е, че ще оздравеете.

— Не говоря за това — прекъсна я живо Хазел. — Говоря за това как изглеждам!

— Не виждам къде е проблемът...

— Разбира се, че виждате! Излишно е да лъжете, Франсоаз! Вашата доброта на медицинска сестра не може да ме заблуди. Въпреки професионализма си се издадохте. Не мислете, че ви упреквам: аз на ваше място бих крещяла.

— Но защо?

— Нима ви се струва прекалено? Точно така реагирах, когато за последен път се видях в огледалото. Знаете ли кога беше това?

— Как бих могла да знам?

— На 31 март 1918. Деня, в който навърших 18 години — възраст, на която човек е хубав. Бомбардировките бяха в началото на януари, раните ми вече бяха заздравели. От три месеца живеех в Морт-Фронтиер и се чудех защо никъде няма огледала, както сигурно сте забелязали. Попитах Капитана. Той ми каза, че ги е махнал от къщата. Попитах защо и тогава той ми каза това, което още не знаех: че съм обезобразена.

Пръстите на посетителката замръзнаха върху гърба на момичето.

— Моля ви, не спирайте да ме масажирате, това ме успокоява. Настояваш пред моя наставник да донесе едно огледало, той упорито отказваше. Казвах му, че искам да осъзная размера на пораженията, той отговаряше, че е по-добре да не правя това. На рождения си ден се разплаках: не е ли нормално едно 18-годишно момиче да иска да види лицето си? Капитана въздъхна и донесе огледало. Така открих ужасната деформация, която ми служи за лице. Започнах да крещя! Наредих да унищожат това огледало и то остана последното, отразило моята чудовищност. Капитана го счупи — това е най-щедрият жест в живота му.

Момичето се разплака яростно.

— Хазел, успокойте се, моля ви.

— Не се и съмнявам, че сте получили указание да не засягате пред мене този въпрос. Не се беспокойте, ако разбере, ще му кажа, че вие нямаете вина и че сама съм започнала разговора. По-добре е още отсега да знаете защо съм такава и че това ме побърква. Да, побърква ме!

— Не викайте — каза Франсоаз строго.

— Простете ми. Знаете ли кое е особено несправедливо? Че това се е случило на едно хубаво момиче. Защото, въпреки че ще ви е трудно да си го представите, аз бях прелестна. Разбирайте ли, ако преди бомбардировките бях някоя грозница, нямаше така да страдам.

— Не говорете така.

— Бъдете милостива, оставете ме да греша, ако така искам. Знам, че трябва да благославям небесата, задето почти 18 години съм била хубава, но да ви призная, не успявам. Казват, че родените слепи са по-благонравни от тези, които са загубили зрението си на такава възраст, че да могат да си спомнят, че са виждали. Аз разбирам това: бих предпочела да не зная нищо за онова, което вече не притежавам.

— Хазел...

— Не се притеснявайте, знам, че съм несправедлива. Давам си сметка и за късмета да попадна в къща като че ли специално направена за мене — без огледала, без каквато и да е отразяваща повърхност. Забелязахте ли на каква височина са прозорците? Няма никакъв начин човек да се огледа в тях. Този, който е проектиран къщата, трябва да е бил луд — какъв е смисълът да живееш до морето и никога да не го

виждаш? Капитана не познава архитекта. Навремето той си избрал тази къща, защото е отвратен от морето.

— Трябвало е да се настани в планината тогава.

— И аз това му казах. Той отговори, че омразата му към морето е от тези, които приличат на любовта: не може с него, но не може и без него.

Медицинската сестра искаше да попита: „Защо е тази омраза?“, но в последната секунда се сети за разпореждането.

— Да бяха само огледалата и прозорците! Даже във ваната не ме оставят, ако водата не е размътена с ароматни масла. Няма лъскави мебели или лакирани предмети. Пия от матова чаша, храня се с прибори, от които е снето металното покритие. Чаят, който ми сервираят, вече е смесен с мляко. Това зорко внимание щеше само да ме разсмива, ако не подчертаваше чудовищната ми уродливост. Имали ли сте друг такъв случай във вашата практика? Някое друго толкова ужасно същество, което трябва да бъде предпазвано от собственото му отражение?

Тя започна да се смее налудничаво. Медицинската сестра ѝ направи успокоителна инжекция, която я приспа. Зави я и си отиде.

В момента, в който се канеше да напусне незабелязано къщата, Капитана я повика:

— Тръгвате си, без да ми кажете довиждане, госпожице?

— Не исках да ви беспокоя.

— Ще ви придружа до кея.

По пътя той я попита за болната.

— Температурата ѝ е спаднала малко, но състоянието ѝ остава сериозно.

— Ще продължавате да идвate всеки ден, нали?

— Разбира се.

— Трябва да я излекувате, разбирате ли? Непременно.

Когато Франсоаз Шавен се върна в Ньод, лицето ѝ бе станало неузнаваемо. По него се четяха едновременно крайна изнервеност, размисъл, радостно нетърпение и изумление.

Една колежка в болницата ѝ каза:

— Приличаш на някой химик, който всеки момент ще направи важно откритие.

— Случаят е точно такъв — усмихна се тя.

---

[1] Морт-Фронтиер (фр.) — буквално мъртва граница. — Б.р. ↑

Наставникът и храненицата вечеряха винаги насаме. Необуздано бъбриво в присъствието на Франсоаз, в компанията на Капитана момичето сякаш онемяваше. Задоволяваше се с това да отговаря лаконично на редките въпроси.

— Как се чувствуваш, дете мое?

— Добре.

— Взе ли си лекарството?

— Да.

— Сипи си още от огретена.

— Не, благодаря.

— Твоята медицинска сестра ми се струва забележителна. Ти доволна ли си от нея?

— Да.

— Освен това е хубава, което никак не е лошо.

— Вярно е.

След това мъкнаха. На Капитана това не му пречеше, той обичаше тишината. Но не подозираше до каква степен довереницата му мразеше да се хранят заедно. Тя предпочиташе да гладува в стаята си, отколкото да присъства на тези вечери. Мразеше моментите, в които той говореше, и още повече онези, в които мълчеше. Безмълвието на стария човек, надвесен над чинията си, ѝ се струваше погребално. Тъжно като смъртта.

Понякога след вечеря наставникът я канеше да го последва в салона. Там той ѝ показваше стари книги, енциклопедии от миналия век и карти на света, разказваше ѝ за пътешествията си. От време на време говореше за битки с патагонски пирати или за вражески стълкновения в Китайско море. Тя никога не знаеше дали това наистина се е случило, но много харесваше тези истории. Капитана приключваше, казвайки:

— И все още съм жив.

После ѝ се усмихваше и се заглеждаше в огъня, без да каже дума повече. Странно, но тя обичаше тези моменти.

Лицето на Хазел светна. По него се четеше: „Ето ви най-после!“. Посетителката си помисли, че никой никога не я е посрещал с такова щастливо изражение.

Тя постави термометъра в устата ѝ. Достатъчно е едно действие да се извърши три пъти подред, за да добие статута на ритуал; затова всяка посвоему изчака петте минути да истекат: първата разглеждаше втората, която пък избягаше погледа ѝ. Медицинската сестра отново изльга:

— 39. Няма промяна.
— Отлично. Направете ми масаж.
— Момент, ако обичате. Имам нужда от леген. Откъде мога да взема?

— От кухнята, предполагам.
— Къде се намира тя?
— В приземието. Ще трябва да помолите Капитана да ви отвори, тъй като там е заключено, нали разбирате — всички съдове, в които мога да се огледам, са под ключ.

Франсоаз отиде при стареца, който видимо се притесни.
— Леген? За какво ви е?
— За клизма.
— Бога ми! Трудно човек може да си представи, че младо момиче като вас прави клизми. Изчакайте ме тук, ако обичате.

След десетина минути той се върна с угрожен вид.
— Няма леген, корито ще свърши ли работа?
— Без съмнение.
Облекчен, той донесе едно грубо матово фаянсово корито. Франсоаз благодари и се отправи обратно към стаята, като разсъждаваше: „Не може да няма легени, но ми даде това корито, защото не отразява нищо“.

— Какво ще правите с този съд?
— Клизма.
— Не, пощадете ме, това ме ужасява!

Посетителката размисли няколко секунди, преди да отговори:
— В такъв случай, ако Капитана ви пита за клизмата, да знаете, че съм я направила.

— Разбрано.
— А сега мога ли да използвам банята за малко?

Медицинската сестра се усамоти там. Момичето чу водата да тече. После Франсоаз се върна и започна да я масажира.

— Знаете ли, че вашите масажи започват да ми харесват? Много е приятно.

— Радвам се, защото те са отлично средство при вашето състояние.

— Какво мислите за моята баня?

— Нищо.

— Хайде, хайде! Сигурна съм, че никога не сте виждали такава. Няма мивка, нито вана, нищо, в което може да се побере вода. Водата от крановете тече направо на пода, който е наклонен и през отвор я отвежда директно в улука. Много удобно за миене! Най-често взимам душ, освен когато ми качват ваната, за която ви споменах. Що се отнася до тоалетните — в цялата къща те са еднакви, Капитана ги е купил от железниците. Сещате се защо — те не задържат водата!

Хазел се засмя тихо.

— Тези мерки са глупави, аз и без това нямам никакво желание да се сблъскам с образа си. Но все пак, ако не беше цялото това гениално обзавеждане, можех да се огледам някъде случайно. И можеше това да се окаже фатално, както е било фатално за Нарцис, но по обратните причини.

— Не искате ли да говорим за нещо друго, темата е болезнена за вас и може само да ви навреди.

— Права сте. Да говорим за вас, вие сте така хубава. Имате ли годеник?

— Не.

— Как е възможно?

— Всичко искате да знаете!

— Да.

— Ще научите само това, което аз искам да ви кажа. Имала съм трима годеници. С всеки от тях съм била за около четири месеца. После ги напусках.

— Лошо ли се държаха с вас?

— Скучаех с тях. При това ги избирах различни, мислейки, че така ще стане по-интересно. Уви, оказа се, че след четвъртия месец всички мъже си приличат.

Младото момиче избухна в смях.

— Продължавайте.

— Какво искате да ви кажа? Бяха мили момчета. Първите мигове са очарователни, но какво остава после от тях? Годеник, който иска да стане съпруг. Харесваха ми наистина, но не дотам, че да се омъжа. Любовта трябва да е нещо друго.

— Значи никога не сте била влюбена?

— Не. Така смятам, защото, докато бях с тях, мислех за моите пациенти в болницата. Какво да правя — професията ми ми се струва по-вълнуваща от сантименталните истории.

— Млади ли бяха вашите годеници?

— Горе-долу на моята възраст.

— Утешавате ме с това, което казвате. Аз никога не съм познавала млади мъже и понякога това ме отчайва. Когато бях 16-17-годишна, момчетата се въртяха около мене. От глупост ги отблъсквах. Предпочитах да изчакам голямата любов, за която хранех смешни илюзии. Ако знаех, че на 18 години ще бъда обезобразена, нямаше да си губя времето в блянове по принца от приказките. Така че като казвате, че младите момчета са ви разочаровали, малко ме успокоявате.

Франсоаз си помисли, че Хазел може и да не знае нищо за младите мъже, но за сметка на това има известен опит с повъзрастните.

— Защо спряхте да разказвате, беше толкова хубаво. Хайде, кажете ми нещо лошо за тях.

— Нищо лошо не мога да ви кажа.

— Опитайте се!

Масажистката сви рамене. После каза:

— Може би са малко като същите с бели конци.

Довереницата на Капитана изглеждаше очарована.

— Да, точно така си ги представям. Когато бях на 10 години, в Ню Йорк в моя клас имаше едно момче, за което исках да се омъжа. Матю не беше нито по-хубав, нито по-интелигентен, по-силен или по-забавен от останалите, но не казваше никога нищо. Мълчанието му го правеше интересен за мене. Накрая на годината съчинението на Матю получи най-високата оценка. Трябваше да го прочете пред класа. Съчинението беше доста многословно и разказваше за почивка в планината. Тогава загубих желанието си да се омъжа за него и си помислих, че нито едно момче не е истински загадъчно. Думите ви като че ли го потвърждават. Разбира се, вашето мнение има повече

тежест. Аз няма какво да се обаждам. Днес Матю би се почувствал облекчен, ако разбере, че не искам да се омъжвам за него.

Медицинската сестра не каза нищо.

— За какво мислите, Франсоаз?

— Мисля, че говорите прекалено много.

— И какво заключение си правите от това?

— Че изпитвате силна необходимост да го правите.

— Точно така е. Тук никога не говоря. Мога, ако искам, но само с вас се чувствам освободена — точно това е думата. Да се върнем пак на „Граф Монте Кристо“. Спомняте ли си момента, когато двамата затворници се срещат? След дълги години самота те говорят ли говорят. Продължават да са затворници, но като че ли вече са наполовина свободни, защото са намерили приятел, с когото да споделят. Словото освобождава. Любопитно, нали?

— В някои случаи е точно обратното: има хора, които ви връхлитат с логореята си и ви превръщат в заложник.

— Те не говорят, а дрънкат. Надявам се, че не ме наредждате до тях.

— Обичам да ви слушам. Вашите думи са като пътешествия.

— Ако е така, заслугата е ваша. Слушателят внушава доверие.

Вие така ме слушате, че ме вдъхновявате. Имате дарба за това.

— Не съм единствената, която би ви слушала.

— Възможно е, но не мисля, че другите биха го правили така добре. Когато съм с вас, изпитвам много странно чувство — че съществувам. Не мога да си го обясня. Надявам се, че никога няма да оздравея. Когато болестта ми премине, вие вече няма да идвate. И повече никога няма да съществувам.

Развълнувана, медицинската сестра не намери какво да каже. Настана дълго мълчание.

— Виждате ли, даже когато мълча, имам чувството, че ме слушате.

— Така е.

— Мога ли да ви помоля за една странна услуга, Франсоаз?

— Каква услуга?

— На 31 март ще стана на 23 години. А вие ще mi направите един чуден подарък — на тази дата все още да бъда болна.

— Млъкнете — каза младата жена, ужасена от мисълта, че някой може да подслушва.

— Настоявам: искам да бъда болна на рождения си ден. Днес е 4 март. Организирайте се.

— Не настоявайте повече — отговори Франсоаз достатъчно силно за ушите на подслушвачите.

Франсоаз Шавен мина през аптеката и после се прибра. Прекара дълги часове на размисъл в стаята си. Спомни си, че Капитана беше поискал от директорката медицинска сестра, която не носи очила; сега разбираше, че е било, за да се избегне отражението от стъклата.

През нощта разсъждаваше в леглото си: „Наистина искам да я излекувам. Хазел, ще надхвърля очакванията ви“.

Медицинската сестра продължаваше да идва всеки следобед в Морт-Фронтиер. Без да си го признава, тя очакваше тези посещения с толкова нетърпение, с колкото и храненицата на Капитана.

— Не бих ви учудила, Франсоаз, ако ви кажа, че вие сте най-добрата ми приятелка. Ще кажете, че това е естествено, след като нямам друга женска компания. Но всъщност от детството досега никога не съм имала приятелка, на която да държа толкова.

Като не знаеше какво да каже, медицинската сестра пробва една баналност.

— Приятелството е важно нещо.

— Когато бях малка, то беше моята религия. В Ню Йорк най-добрата ми приятелка се казваше Каролин. Обожавах я. Бяхме неразделни. Мисля, че едно такова приятелство не може да се обясни на възрастните. Тогава имах амбицията да стана балерина, а тя искаше да спечели световната купа по конни състезания. Заради нея започнах да яздя, а тя заради мене стана балерина. Нямах данни за езда, нито пък тя за балет, но целта беше да сме заедно. Лятно време аз прекарвах ваканцията в Кетскилс, а тя в Кейп Код. Този месец на раздяла беше мъчение за нас. Пишехме си писма, на които и влюбените са неспособни. За да даде израз на страданията си, Каролин стигна дотам,

че изтрягна нокътя на левия си показалец и ми го изпрати в едно от писмата.

— О!

— Между шестата и дванайсетата ми година това приятелство беше моята вселена. После дойде фалитът на баща ми и трябваше да напуснем Ню Йорк. Когато съобщих това на Каролин, настъпи драма. Тя плачеше и крещеше, че ще тръгне с мене. Прекарахме цялата нощ в кръстосване на порязани китки и в изричане на безумни клетви. Тя умоляваше родителите си да помогнат на баща ми — напразно, разбира се. В деня на раздялата мислех, че ще умра. За нещастие не умрях. Корабът се отдалечаваше от пристанището, но все още ни свързваше традиционната хартиена лента. Когато тя се скъса, като че ли нещо в тялото ми се скупи.

— Щом е продължавала да ви обича въпреки фалита на баща ви, значи е била истинска приятелка.

— Чуйте по-нататък. Започнахме буйна кореспонденция. Всичко си казвахме. „Разстоянието е нищо, когато хората се обичат“, пишеше тя. После постепенно писмата ѝ започнаха да охладняват. Каролин беше приключила с балета и ходеше на тенис с някоя си Гладис. „Поръчах си същия костюм като Гладис... Помолих фризьора да ме подстриже като Гладис...“ Сърцето ми се вледенява, като четях това. Стана и по-лошо. Двете с Гладис се бяха влюбили в едно и също момче, казваше се Брайън. Писмата на Каролин станаха още похладни. Трескавите ѝ декларации се бяха превърнали в информации от рода на: „Вчера Брайън гледа Гладис в продължение на цяла минута. Питам се какво ли ѝ намира: тя е грозна, има голям задник“. Започнах да се чувствам неудобно — прекрасното дете беше станало злобна жена.

— Такъв е пубертетът.

— Без съмнение. Но аз също растях и въпреки това не ставах като нея. Скоро тя вече нямаше какво да ми пише. След 1914 година писмата ѝ престанаха. Преживях го като траур.

— Сигурно в Париж сте имала приятелки.

— Не можеше да става сравнение. Нямах желание да се обвързвам. Какво можех да очаквам от приятелството? Моята избраница наруши всичките си клетви.

— Тъжно.

— По-лошо: Каролин заличи шестте славни години на нашето приятелство. Сякаш никога не ги е имало.

— Строго я съдите.

— Щяхте да ме разберете, ако бяхте преживели същото нещо.

— Вярно е, че аз никога не съм имала такова приятелство. С удоволствие се виждам с момичетата от моето детство, но нищо повече.

— Странно, със седем години съм по-млада от вас, а имам чувството, че вие сте недокосната от живота, а аз — опустошена. Както и да е, страданията от миналото са без значение, след като сега имам най-добрата приятелка на света — вас.

— Струва ми се, че лесно давате приятелството си.

— Не е вярно! — възмути се младото момиче.

— С нищо не съм го заслужила.

— Всеки ден предано се грижите за мене.

— Професията ми е такава.

— Това не може да ми попречи да съм ви благодарна.

— В такъв случай всяка друга медицинска сестра на мое място би могла да спечели приятелството ви.

— Разбира се, че не. Ако не бяхте точно вие, щях да изпитвам само благодарност.

Франсоаз се запита дали Капитана чува тези декларации на Хазел и какво ли мисли за тях.

Той я попита:

— Какво е състоянието на болната?

— Няма промяна.

— А пък изглежда по-добре.

— Температурата ѝ спадна. Това е от лечението, което провеждам.

— В какво се състои то?

— Всеки ден ѝ слагам инжекция с грабатериум — мощно пневмонаркотично лекарство. Освен това пие хапчета за разширяване на бронхите и „Брамборан“. Клизмите помагат за изчистване от слузта. Масажите имат силно отхрачващо въздействие и блокират плеврита, за да не се разпространи повече.

— Говорите ми на китайски. Има ли надежда?

— Да, има. Но ще трябва да мине време. А даже и да оздравее напълно, лечението не бива да спира — плевритът повтаря лошо.

— Все още ли сте готова да се грижите за нея всеки ден?

— Как бих могла да откажа?

— Много добре. Настоявам за едно нещо — да не бъдете замествана, ако ще и да е само за един ден.

— Няма да се наложи.

— Ако все пак се разболеете, не изпращайте друга медицинска сестра.

— Имам желязно здраве.

— Странно, но ви вярвам. Това не е много характерно за мене. Дано да не греша.

Франсоаз се оттегли и тръгна към кея. Едва овладяваше лудия смях, който я напушваше при мисълта за имената на лекарствата, които бе измислила.

Посред нощ тя се събуди, обзета от паника: „Клизмите! Ако ни подслушва, Капитана знае, че изльгах за тях! Край на доверието му!“.

Опита се да се вразуми: „Той каза, че ми има доверие, след като споменах за клизмите. Да, но навярно още не си е бил дал сметка. Може би сега е буден и мисли за това. Хайде, хайде, трябва да е някой маниак, за да е забелязал тази подробност. Впрочем, ако подслушва, значи наистина е маниак. Може би не го прави... Как да разбера? Ако знаех, че не ни дебне, щях да кажа някои неща на Хазел. Как мога да бъда сигурна? Трябва да му поставя капан“.

Не можа да заспи заради плана, който замисли.

— Какво ви е, Франсоаз? Бледа сте, лицето ви е изопнато.

— Не можах да спя. Ако позволите, мога да ви върна комплиманта: изглеждате зле.

— А...

— И сега още повече пребледняхте.

— Мислите ли?

Медицинската сестра се захвана със словесна гимнастика, за да замаскира въпросите си като обикновени изречения.

— Надявам се, че спите добре.

— Невинаги.

— Вижте, Хазел, за да оздравеете, ви е необходим здрав сън!

— Уви, това не зависи от желанието ми. Дайте ми приспивателни.

— Никога! Аз съм против опиатите. Добрият сън е въпрос на воля.

— Не е вярно! Ето че и вие не сте спали добре.

— Това е друго. Аз мога да си го позволя: здрава съм.

— Уверявам ви, че не зависи от мене.

— Ами! Липства ви воля.

— Франсоаз, вие сте жена, има неща, които можете да разберете.

— Ако сте неразположена, това не е причина да не спите.

— Не става дума за това — смотолеви младото момиче, чието лице от мъртвешки бледо стана яркочервено.

— Не схващам за какво говорите.

— Разбира се, че схващате.

Хазел беше на ръба на нервна криза, докато посетителката запазваше олимпийско спокойствие.

— Капитана... Капитана и аз... Ние... Той...

— А, ясно — подхвана медицинската сестра с професионална хладина, — имали сте сексуални отношения.

— Само това ли ще кажете? — попита Хазел изумена.

— Не виждам къде е проблемът. Нормално биологично поведение.

— Нормално! При 50 години разлика във възрастта на действащите лица?

— След като физиологията го позволява.

— Освен физиологията има и морал!

— В това няма нищо неморално — вие сте пълнолетна и съгласна на това.

— Съгласна? Откъде знаете?

— Не можете да изльжете една медицинска сестра. Мога да ви прегледам, за да проверя.

— Не, не го правете.

— Вашата реакция потвърждава думите ми.

— Нещата не са толкова прости — възмутит се младото момиче.

— Или сте съгласна, или не сте. Излишно е да се правите на целомъдрена госпожица.

— Колко сте строга с мене! Истината е много по-сложна от това, което казвате. Човек може и без да е съгласен, да изпитва нещо силно към този, който... Може да е отвратен от едно тяло и при това да е очарован от душата, така че да приеме и тялото въпреки отвращението. Не ви ли се е случвало?

— Не. Нищо не разбирам от вашите истории...

— Никога ли не сте правили любов?

— Разбира се, че да, с моите годеници, но никога не съм си усложнявала живота с вашите смешни душевни терзания.

— Какво смешно има?

— Опитвате се да убедите самата себе си, че злоупотребяват с вас. Имате нужда да се идеализирате, да съхраните хубавия си образ...

— Не е вярно!

— Или като много хора искате да минете за жертва. Харесва ви да се виждате като мъченица в ръцете на един звяр. Намирам, че това не ви подхожда и е достойно за презрение.

— Нищо не сте разбрала! — развика се храненицата, плачейки.

— Не е вярно. Не можете ли да допуснете, че един интелигентен мъж упражнява ужасно въздействие върху едно нещастно обезобразено момиче. Особено ако той е нейният благодетел.

— Аз виждам просто един възрастен мъж, който няма физическата възможност да упражни насилие върху когото и да било, особено върху едно младо същество.

— Младо, но болно!

— Пак ли се правите на жертвено агне!

— Освен телесното има и морално насилие.

— Ако наистина понасяте морално насилие, не ви остава друго, освен да си тръгнете.

— Да си тръгна оттук? Вие сте луда! Знаете много добре, че не мога да си покажа лицето.

— Много удобен претекст. Аз смятам, че вие живеете с Капитана напълно съзнателно. И в това да спите с него няма нищо престъпно.

— Лоша сте с мен!

— Казвам истината, вместо да се примиря с вашата недобронамереност.

— Казвате, че съм пълнолетна. Но когато това започна, още не бях. Бях на 18 години.

— Аз съм медицинска сестра, а не полицейски инспектор.

— Нима твърдите, че медицината и законът нямат нищо общо?

— Юридически погледнато, непълнолетните са под закрилата на своите наставници.

— Не намирате ли, че моят наставник ме е закрилял по странен начин?

— 18 години е нормална възраст за първи сексуален опит.

— Подигравате ми се! — разкрештя се младото момиче, като ридаеше.

— Ще се успокоите ли? — авторитетно попита посетителката.

— Не смятате ли, че мъж, който спи с обезобразено момиче, е перверзен?

— Няма да навлизам в такива оценки. Всеки си има вкус. Освен това мога да ви възразя, като кажа, че той ви обича заради вашата душа.

— Тогава защо не се задоволява с душата ми? — изкрештя Хазел.

— Няма защо да изпадате в такова състояние — каза твърдо Франсоаз.

Отчаяна, Хазел ѝ хвърли сърцераздирателен поглед.

— А аз мислех, че ме обичате!

— Разбира се. Но това не е причина да участвам в комедията ви.

— В комедията ми? О, вървете си, мразя ви.

— Добре.

Младата жена събра вещите си. В момента, в който напускаше стаята, малката я попита с умоляващ глас:

— Но ще се върнете все пак, нали?

— Още утре — усмихна се Франсоаз.

Тя слезе по стълбите, ужасена от това, което бе наговорила.

Вратата на пушалнята се отвори.

— Госпожице, бихте ли дошли за момент? — попита Капитана.

Тя влезе. Сърцето ѝ биеше до пръсване.

Старецът изглеждаше разстроен.

— Исках да ви благодаря — каза той.

— Върша си работата.

— Не говоря за уменията ви на медицинска сестра. Намирам ви много мъдра.

— А...

— Вие разбираете неща, които обикновено жените не разбираят.

— Какво искате да кажете?

— Не се правете, че не знаете. Вие анализирахте ситуацията много далновидно. Не ви убягна основното — обичам Хазел. Не можете да подложите на съмнение любовта, която изпитвам към нея. Свети Августин е казал: „Обичай и прави каквото искаш“.

— Господине, това не ме засяга.

— Знам. Но все пак ви го казвам, защото ви ценя високо.

— Благодаря.

— Аз трябва да ви благодаря. Вие сте възхитителна. И освен това хубава. Приличате на богинята Атина — красотата ви е интелигентна.

Посетителката сведе очи сякаш от смущение. Каза довиждане и си тръгна.

„Разбрах това, което ме интересуваше“, мислеше тя.

След покупките в аптеката Франсоаз отиде в кафенето. Това не ѝ беше присъщо.

— Калвадос, ако обичате.

„Откога жените пият това“, запита се барманът.

Морящите гледаха с възхищение хубавото същество, което изглеждаше по-скоро сериозно и беше потънало в мислите си.

„След като сега знам, трябва да удвоя вниманието си. Какъв късмет, че не е забелязал за клизмите. Сигурно подслушва разговорите

ни, без да напуска пушалнята, която трябва да е свързана някак си със стаята на Хазел. Как ли се чувства сега малката клетница? Как да ѝ кажа, че съм на нейна страна? Дали все още ми има доверие след това, което ѝ наговорих? Бих искала да ѝ пиша, но това е невъзможно: копоите, които ме претърсват, не оставят да премине и най-незначителната бележка.“ Няколко дни по-рано тя изненадана видя един от тях да чете указанието на лекарство, намерено в медицинската ѝ чанта. Тя го попита какво точно търси, а той отговори: „Дали няма кодирано съобщение чрез подчертаване на определени букви“. Никога не бе помисляла за това. „Какво мога да направя срещу тези цербери? Мога да взема бял лист и да пиша в стаята на Хазел, но тя би ми задала издайнически въпроси, които ще бъдат чути: «Какво пишете, Франсоаз? Какво отбелязвате? Защо слагате пръст пред устните си?». Няма да е лесно с тази наивница. Не, ще следвам своя план. Само че ще отнеме много време.“

Тя отиде на бара и попита собственика:

— Какво се е случило на Капитана, преди да се настани в Морт-Фронтиер?

— Защо се интересувате?

— В момента се грижа за него. Има начало на плеврит.

— Трябва да не е съвсем млад вече, за последен път го видях преди 20 години. Още тогава изглеждаше стар.

— Морето съсипва.

— В неговия случай не е само морето.

— Какво знаете за него?

— Не много. Знам, че се казва Омер Лонкур, хубаво име за моряк. Доколкото съм чувал, кариерата му е била доста бурна. Участвал е даже в разбиването на блокадата в Китайско море. Преди 30 години се оттеглил от всичко.

— Защо така рано?

— Никой не знае. Във всеки случай бил много влюбен.

— В кого?

— В една жена, която довел с кораба си. Никой не я е виждал. Лонкур купи острова и настани там любовницата си.

— Преди 30 години? Сигурен ли сте?

— Сигурен съм.

— Как така никога не сте виждали тази жена?

— Тя не напускаше Морт-Фронтиер.

— Тогава как знаете, че е съществувала?

— Разбрах го от Жаклин, готвачката на Лонкур.

— Тя беше ли я виждала?

— Не знам. Изглежда, че хората на Капитана имат нареддане да мълчат. Въпросната госпожица е умряла преди 20 години.

— От какво?

— Удавила се в морето.

— Как така!

— Странна история, наистина. Минало време и тялото ѝ било изхвърлено в залива на Ньод. Била толкова подпухнала от водата, че приличала на накиснат хляб. Невъзможно е да се каже как е изглеждала жива. След аутопсията и разследването полицията заключила, че става дума за самоубийство.

— Защо ли го е направила?

— Иди, че разбери.

„Точно това и ще направя“, помисли си медицинската сестра, плати и излезе.

В болницата тя подхвани разговор с най-възрастната си колежка, която беше на 50 години. От нея не разбра почти нищо.

— Не знам каква беше. Не си спомням.

— Как се казваше удавницата?

— Откъде да знам?

— Може Капитана да е казал името ѝ.

— Може.

— Ама че лоша памет! Не забелязахте ли някоя подробност?

— Носеше хубава бяла нощница.

„Вкусовете на Капитана по отношение на облеклото не са се променили“, помисли Франсоаз и отиде да провери регистрите, в които не откри нищо особено. През 1903 в болницата в Ньод бяха починали десет жени, година като всички останали.

„Така или иначе Лонкур е могъл да каже кое да е име, тъй като само той я е познавал“, каза си тя.

Медицинската сестра се попита къде ли са я погребали.

Усмивката на Хазел изглеждаше пресилена.

— Размислих върху вчеращния ни разговор.

— А — каза безразлично посетителката.

— Мисля, че бяхте права. Но въпреки това не споделям мнението ви.

— Няма значение.

— Така е, не сме длъжни да мислим като приятелите си, нали?

— Така е.

— Странно нещо е приятелството: обичаме приятелите си не заради физиката или заради идеите им. Тогава откъде идва това странно чувство?

— Права сте, това е много любопитно.

— Може би между хората съществуват някакви загадъчни връзки. Например нашите имена: вие се казвате Шавен^[1], нали?

— Да.

— Звучи като „кестен“ и ето, косите ви са кестеняви. Аз пък се казвам Хазел, което значи лешник, и косите ми са с цвят на лешник. Кестен, лешник — от едно и също семейство са.

— Странно е, че името ви значи лешник.

— Клонките на лешника се използват за търсене на вода. Те потрепват, щом усетят силата и чистотата на извора. Хазел означава и „изтръгваща“.

— Звучи много зловещо, като вещица.

— Бих искала да съм вещица. Но нямам такава власт.

„Само така си мислиш“, каза си Франсоаз.

— Кестенът — продължи младото момиче — няма дарбата да открива вода, но е особено издръжливо, здраво и солидно дърво. Като вас, Франсоаз.

— Не знам дали трябва да се вярва на значението на имената — те са ни дадени лекомислено.

— Аз мисля, че те са израз на съдбата. Шекспировата Жулиета казва, че Ромео би бил все така прекрасен дори и да се казваше иначе. Но в същото време нейното изящно име е доказателство за обратното и се е превърнало в мит. Ако Жулиета се казваше... не знам как...

— Жозиан?

— Да, ако се казваше Жозиан, нямаше да се получи!

Те избухнаха в смях.

— Времето е хубаво — каза масажистката. — Бихме могли да се разходим из острова.

Момичето пребледня.

— Уморена съм.

— Добре ще ви се отрази да излезете на въздух, вместо да стоите затворена тук.

— Не обичам да излизам.

— Жалко. Бих се разходила покрай морето.

— Отивайте.

— Без вас не ми се ходи.

— Не настоявайте.

„Колко е глупава — разгневи се вътрешно посетителката, — навън бихме могли да поговорим свободно.“

— Не ви разбирам. Островът е безлюден. Никой няма да ви види, няма от какво да се страхувате.

— Въпросът не е в това. Веднъж излязох на разходка. Бях сама и въпреки това чувствах нечие присъствие. Беше ужасно.

— Имате прекалено развинтено въображение. Всеки ден вървя пеша от кея дотук и никога не съм срещала призраци.

— Не говоря за призраци, а за присъствие. Разтърсващо присъствие. Не мога да ви кажа нищо повече.

Медицинската сестра изгаряше от желание да попита младото момиче дали знае нещо за предишната любовница на Лонкур. Тя извъртя въпроса.

— Много ми харесват вашите бели нощници.

— И на мене ми харесват. Капитана ми ги подари.

— Прекрасни са. Какво качество! Никога не съм виждала такива в магазините.

— Защото са стари. Капитана каза, че са останали от майка му.

„Не знае нищо“, заключи масажистката.

— Тъжно е да носиш такива нощници, когато си обезобразен.

Подобна дреха изисква идеално лице.

— Пак ли ще се оплаквате, Хазел!

— Бих искала да ви подаря една. Тази ще ви отива много.

— Отказвам да приема. Подаръци не се подаряват.

— Позволете ми поне да ви кажа, че сте много хубава. Направете ми удоволствието да се наслаждавате на това щастие.

Преди да стигне до кея, Франсоаз се разходи по брега. Двайсет минути бяха достатъчни, за да се обиколи островът.

Медицинската сестра не беше от тези, които вярват в загадъчни присъствия. Една млада жена се беше удавила тук преди 20 години и в потискащото настроение на това място нямаше нищо ирационално.

Надеждите й да попадне на гроб не се оправдаха. „Глупаво е да търся! Лонкур не би поел такъв риск. Ако трябваше да има гробове на точните места, където хората са умрели, земята и морето щяха да представляват гробища от край до край.“

Все пак на брега, точно срещу Ньод, тя забеляза нещо като каменна стрела, вдадена в морето. Въпреки че не можеше да бъде сигурна в нищо, сърцето ѝ потръпна.

---

[1] Игра на думи. На френски думата кестен звучи като Шавен. На немски Hasel означава лешник и звучи като името на героинята. — Б.пр. ↑

На следващия ден, пристигайки на острова, тя срещна Капитана, който излизаше.

— Трябва да уредя някои работи в Ньод. По изключение днес корабът ще направи допълнителен курс. Не се беспокойте, ще се върне навреме, за да ви откара в Ньод. Оставам ви сама с нашата болна.

Посетителката си каза, че това е прекалено хубаво, за да е вярно. Тя се обезпокои, че става дума за капан, и съвсем бавно се отправи към имението, така че да види дали Лонкур наистина се качва на кораба. Когато той потегли, тя затвори вратата след себе си и изтича към пушалнята.

Веднага съзря бюрото и отвори всичките му чекмеджета. Сред разни документи попадна на стара снимка, на която пишеше 1893. „Годината на моето раждане“, помисли си Франсоаз, преди още да види, че всъщност това беше портретът на хубаво като ангел момиче. На гърба на снимката Франсоаз прочете: „Адел“.

Натрапницата се вгледа в девойката — тя изглеждаше 18-годишна. Нейната свежест и красота бяха покъртителни.

Франсоаз изведнъж помисли, че Лонкур сигурно не е единственият пазител на къщата. Тя затвори чекмеджетата и се качи при пациентката си.

Хазел я чакаше бяла като платно.

— Закъсняхте с десет минути.

— Затова ли правите тая физиономия?

— Вие не си давате сметка, че сте събитието в ежедневието ми. За първи път закъснявате.

— Забавих се с Капитана. Той отиваше в Ньод, където ще прекара следобеда.

— Така ли? Нищо не ми е казал.

— И мал неща за уреждане, така каза. Връща се довечера.

— Колко жалко. Бих предпочела да не се върне тази вечер и вие да трябва да останете да ме пазите през нощта.

— Мисля, че нямате никаква нужда от пазач, Хазел.

— Имам нужда от приятелка и вие го знаете. Когато бях малка, Каролин често идваше да спи у нас. По цели нощи си разказвахме истории, измисляхме игри, смеехме се. Бих искала отново да е така.

— Не сме на тези години.

— Всичко разваляте.

Докато Хазел стоеше с термометър в устата, медицинската сестра се чудеше дали да не ѝ зададе някои въпроси. За жалост тя предполагаше, че Лонкур е оставил хора да подслушват. Надяваше се поне никой да не я бе видял да влиза в пушалнята.

— 38.

Франсоаз остана известно време в банята. След това се върна и започна ритуалния масаж. Тя вече беше сигурна, че Хазел нищо не подозира за подслушването. Медицинската сестра подхвана с невинен глас:

— Мислех си за вчеращия ни разговор. Права сте: имената са важни. Някои направо ни карат да мечтаем. Кое е любимото ви име за момиче?

— Преди беше Каролин. Сега е Франсоаз.

— Бъркате вкусовете си с приятелството.

— Не напълно. Например, ако се казвахте Жозиан, това име нямаше да ми стане любимо.

— Няма ли имена, които харесвате, без да познавате хора, които се казват така? — продължи по-възрастната, надявайки се, че подслушвачът не я упреква за тези отдалечени от медицината въпроси.

— Не съм мислила за това. А вие?

— Аз харесвам името Адел. При това никога не съм срещала никоя Адел.

Храненицата избухна в смях. Масажистката се зачуди как трябва да приеме това.

— Видяхте ли, и вие сте като мене. Просто Адел ви прилича на Хазел, особено както го изговаряте вие с вашия френски маниер.

— Наистина, не бях забелязала — каза изненадана медицинската сестра.

— И вие предпочитате имената на вашите приятели. Доколкото мога да се смяtam за ваша приятelка — добави момичето с по-серизен глас.

— Много добре знаете, че е така. Мислите ли, че Хазел и Адел имат едно и също значение?

— Със сигурност не. Но звукът често е по-важен от значението. Адел... Да, хубаво е. И аз никога не съм познавала Адел.

„Казва истината“, помисли Франсоаз.

Франсоаз Шавен отново прегледа регистрите на болницата в Ньод. Нямаше никаква Адел, починала през 1903 година.

Тя се опита да си спомни почерка на Лонкур. „Напразно се мъча, защото може някоя медицинска сестра да е писала под диктовката му и почеркът на гърба на снимката да не е неговият.“

Прегледа имената на всички жени, починали през тази година. Не бяха много. „Не всички умират в болница“, каза си младата жена. Беше стигнала почти до края, когато на датата 28 декември 1903 прочете: „А. Лангле, родена в Поант-а-Питр на 17 януари 1875“.

А. можеше да означава Адел, но също и Ан, Амели или Анжелик. С финеса си обаче почеркът напомняше този от гърба на снимката. Две други подробности също привлякоха вниманието ѝ. Барманът каза, че Лонкур е довел тази жена с кораба си, но името ѝ не е чуждестранно. Гладелупа чудесно подхождаше на цялата тази история. А и датата на раждане съвпадаше с предполагаемата възраст на момичето от снимката.

Но имаше още по-подозително нещо — причината за смъртта не беше спомената. Не беше нормално. Както не беше нормално, че малкото име е записано само с инициал. По правило имената се изписваха изцяло, следвани от болестта и обстоятелствата, при които е настъпила смъртта. „Каква грешка, Капитане! Тишината крещи най-силно. Освен това сте могли да пропуснете това «родена», което издава пола на трупа. Разбира се, не сте могли да предвидите, че 20 години по-късно една любопитна медицинска сестра ще реши да се рови в тайните ви.“

На другия ден Капитана я извика в пушалнята.

— Разочарован съм, госпожице. Много разочарован. Сгреших в преценката си за вас.

Медицинската сестра пребледня.

— Имах ви такова доверие. Сега то е разрушено завинаги.

— Виновна съм, господине. Имах нужда от пари: затова отворих чекмеджетата на бюрото ви.

Лонкур я изгледа стъпisan.

— Значи отгоре на всичко сте ровили и в бюрото ми?

Тя почувства, че я обхваща ужасна паника, но продължи да се прави на крадла.

— Надявах се да намеря банкноти или ценни вещи, които да продам. Понеже нищо не ми изглеждаше подходящо, нищо не взех. Изгонете ме.

— И дума не става да ви гоня. Напротив.

— Нищо не съм ви взела.

— Спрете с тази комедия. Парите не ви интересуват. Добре че отидох вчера в Ньод, иначе щях все още да ви имам доверие.

— Проучвали сте ме?

— Даже не беше необходимо. Като минавах покрай аптеката, собственикът ѝ изскочи отвътре, спря ме и ми каза интересни неща. Значи всеки ден купувате по един термометър.

— Е и?

— Този добросъвестен човек се питаше какво ли правите с тези термометри и беше стигнал до извода, че кроите някакъв план — че искате да отровите някого с живак.

Тя се засмя.

— Ето че станах отровителка!

— Аптекарят се осведомил и като разбраł, че работите за мене, помислил, че аз съм набелязаната жертва. Оборих го, като му казах най-хубави неща за вас. За ваше нещастие той май ми повярва.

— За мое нещастие?

— Да. Ако беше продължил да ви смята за престъпница, може би щеше да предупреди полицията, която пък щеше да установи вашето изчезване.

— Не е само полицията. И хората от болницата ще започнат да си задават въпроси.

Той се усмихна.

— Тази подробност вече е уредена. Сутринта съобщих на началничката ви, че ще се женя за вас и повече няма да работите в болницата.

— Какво?

— Най-прекрасното е, че тя възклика: „Какъв малшанс за мене и какъв шанс за вас! Толкова хубава, толкова добра и толкова праволинейна личност!“.

— Отказвам да се омъжа за вас.

Той се изсмя.

— Забавлявате ме. Тази сутрин прерових апартамента на Хазел и в един от шкафовете в банята намерих саксията с рози — в чинийката под нея открих живака. Не знам кое повече ме възторгва: вашата интелигентност или вашата глупост. Безспорно сте интелигентна, защото сте успели да измамите моите хора, които имат заповед да не допускат преминаването на каквато и да било отразяваща материя. Кой би помислил за живака в термометъра! Номерът с легена за клизми също не беше зле.

— Не разбирам за какво говорите.

— А какво смятахте да правите с живака?

— Нищо. Веднъж счупих един термометър по невнимание и от хигиенни съображения изсипах живака там, където сте го намерили.

— Много интересно. Трябва да сте счупили повече от десет, за да се събере толкова живак. Ето тук проличава глупостта ви или по-точно наивността ви. Според вас колко термометъра трябват, за да се получи един истински огледален слой?

— Откъде мога да знам.

— Най-малко 400. Сигурно сте смятали, че имате достатъчно време, нали? Предполагам, че сте възнамерявали да излекувате храненицата ми додължина.

— Хазел наистина е болна.

— Възможно е. Но няма температура. Проверих — и аз имам термометър. Впрочем сигурно сте се разочаровали от това, че живакът не образува пласт, а има свойството да остава на капки.

— Само докато се натрупа.

— Радвам се, че престанахте да отричате фактите. Вярно е, че можете и да успеете да натрупате достатъчно количество, но щеше да ви трябва година и половина. Има и нещо друго. Скъпа госпожице, не се съмнявам в таланта ви на медицинска сестра, но от химия нищо не разбираете. От двайсет години вече живакът не се употребява за изработване на огледала, защото е токсичен.

— От дъното на шкафа не можеше да навреди никому.

— Освен на фаянса, скъпа приятелко. След месец-два живакът щеше да започне да го атакува и вие щяхте да изгубите скъпоценните си запаси. Всичките ви усилия щяха да се окажат напразни и щяхте да изпаднете в нервна криза.

— Нервните кризи не са мой специалитет. Освен това предположението ви не е съвсем сигурно — може би фаянсът щеше да издържи. Така че, ако не беше аптекарят да ви хвърли в съмнения, щях да успея.

— Но човек трябва да е и доста елементарен, за да си мисли, че може да купува всеки ден по един термометър в продължение на една година, без да привлече вниманието върху себе си! А още не съм ви казал най-забавното. Аз съм наясно по темата за огледалата — сигурно се досещате, че съм имал причини да се интересувам по въпроса. Е, скъпа, да предположим, колкото и да е невероятно, че сте могли да купите 400 термометъра, без да ви забележат, и че фаянсът е издържал. Пак нямаше да успеете!

— Защо?

— Защото без стъклено покритие живакът не може да отразява. В един момент щяхте да откриете това и да се разридаете, колкото и да са железни нервите ви. Разбира се, моите хора нямаше да допуснат никакво стъкло да проникне тук.

— Не ви вярвам. Живакът има отразяващо свойство.

— Така е. Но при условие че бъде разклащан. Може би с леко подрусване щяхте да успеете, но в крайна сметка щяхте да получите една вдълбната повърхност. Щеше да е върхът на садизма да подадете на нещастното дете такова деформирано огледало, не намирате ли?

Той избухна в смях.

— Смятате ли, че точно вие можете да ми отправяте такъв упрек?

— При мене е различно. Обичам Хазел — затова го правя. Целта оправдава средствата.

— Ако я обичахте, щяхте да искате да е щастлива, не е ли така?

— Забравих, че имате голям опит в любовта. Трима годеници без значение, към които не сте изпитвали нищо, нали? Хазел наистина е щастлива.

Сега пък тя се изсмя саркастично.

— Ама разбира се, това веднага се вижда, скъпи господине. Очевидно вие разбирате от женско щастие. Сигурно и Адел ви се е струвала щастлива — толкова щастлива, че се е самоубила на 28 години. Ако въобще става дума за самоубийство.

Старецът пребледня.

— Щом знаете името ѝ, значи сте видели снимката ѝ в чекмеджето на бюрото ми.

— Така е. Каква красавица! Колко жалко!

— Жалко наистина, че се самоуби. Защото това бе самоубийство.

— Аз го смятам за убийство. И тя като Хазел е била затворена тук десет години. Как няма да се самоубие!

— Нямате право да говорите така. Как бих могъл да желая смъртта ѝ, като я обичах повече от всичко? Както се казва, живеех за нея. Не можете да си представите как страдах, когато се самоуби. Заживях само със спомена за нея.

— Не се ли запитахте защо се е самоубила?

— Знам, че не съм бил безгрешен. Вие нямате понятие какво е любовта: това е болест, която ни прави лоши. Щом се влюбим в някого, и започваме да му вредим въпреки или именно защото искаме да го направим щастлив.

— „Искаме“? Говорете за себе си — „искам“! Досега не бях чувала за мъж, който така да вижда любовта.

— Нормално е. Любовта не е много разпространена сред хората. Сигурно съм първият случай, на който попадате. Осмелявам се да мисля, че сте достатъчно интелигентна, за да схващате, че емоционалните отношения на хората от вашата раса не заслужават името любов.

— Щом любовта убива, защо не сте малко по-експедитивен? Защо не сте убили Адел при първата ви среща?

— Защото не е така просто. Влюбеният е сложно същество, което иска да ощастливиya.

— Кажете ми какво правите, за да се чувства Хазел щастлива? Нещо не схващам.

— Аз я спасих от нейната мрачна мизерия. Тук тя живее в лукс и безгриjie.

— Сигурна съм, че тя би предпочела да е бедна и свободна.

— Тук е обградена с внимание, с нежност, с възхищение и уважение. Обичана е: тя го знае, чувства го.

— Голяма работа!

— Е да. Вие не познавате щастието някой да ви обича.

— Но познавам щастието да бъда свободна.

Старецът се изхили.

— Това топли ли ви нощем в леглото?

— Щом засягате тази тема, да ви кажа, че Хазел се ужасява от тези нощи, в които отивате при нея.

— Само така казва. Но тя обича това. Има признания, които не лъжат, аз пък да ви кажа.

— Млъкнете! Толкова сте противен!

— Защо? Защото доставям удоволствие на моята любима?

— Не е възможно едно младо момиче да желае противен мъж като вас.

— Имам доказателства. Но се съмнявам, че сте достатъчно осведомена по тези въпроси. Струва ми се, чеексът не е вашата специалност. За вас тялото е нещо, което може да бъде преглеждано и лекувано, но не и довеждано до екстаз.

— Дори и да ѝ доставяте удоволствие, как можете да мислите, че това ѝ стига, за да е щастлива?

— Вижте, тя живее в лукс и финансова сигурност, обичана е лудо. Струва ми се, че не е за оплакване.

— Упорито пропускате една подробност: невъобразимата измама, в която тя живее от пет години насам.

— Наистина е подробност.

— Нима? Предполагам, че така сте постъпили и с Адел.

— Да, поначало тази къща бе построена за нея.

— Не ви ли е хрумвало, че точно тези ужасни манипулации са я подтикнали към самоубийство? Как можете да наречете това подробност?

Лонкур помръкна.

— Струваше ми се, че като ме обикнне, няма вече да се тревожи за това.

— Сега вече сигурно сте разбрали, че сте се лъгали. Първия път сте сгрешили. Но въпреки провала на опита с Адел започвате наново. Вие сте престъпник! Не виждате ли, че и Хазел ще се самоубие. Едни и същи действия водят до еднакви последствия!

— Не. Просто не успях да накарам Адел да се влюби в мене. Не знаех как. Но Хазел ме обича.

— Претенциите ви са смешни. Младо нежно момиче влюбено в един развратен старец!

Капитана се усмихна.

— Любопитно, нали? И мене ме учудва. Може би младите нежни момичета имат тайно предразположение към развратните старци.

— А може би въпросното младо момиче не е имало право на избор. Или пък старецът греши, като я смята за влюбена.

— Ще имате достатъчно време да размишлявате върху тези сантиментални догадки, тъй като, както вече разбрахте, повече няма да напускате Морт-Фронтиер.

— И после ще ме убияте?

— Не мисля. Не бих искал, тъй като ви харесвам. Пък и Хазел цъфти, откакто се занимавате с нея. Тя е крехко създание, макар и да не е така болна, както твърдите вие. Ако изчезнете, това дълбоко ще я засегне. Така че ще продължите да се грижите за Хазел както досега. За момента сте спасена, но не забравяйте, че разговорите ви се следят. При първата двусмислена дума ще ви изпратя моите хора.

— Така да е. В такъв случай ще побързам да се кача при Хазел: прекалено много закъснях.

— Моля, моля, направете както смятате за добре — каза Лонкур иронично.

Момичето я чакаше с разстроено лице.

— Знам, закъснях много.

— Франсоаз, това е ужасно: вече нямам температура.

— Капитана ми каза. Това е добра новина.

— Не искам да оздравявам!

— Още сте далече от оздравяването. Температурата бе само един от симптомите на болестта ви, която съвсем не е победена.

— Наистина ли?

— Да, наистина. Така че оставете тази безпомощна физиономия.

— Да, но... един ден ще оздравея. Раздялата ни е само отложена.

— Кълна ви се, че не е така. Болестта ви е хронична.

— Защо тогава се чувствам много по-добре?

— Защото се грижа за вас. И никога няма да престана. Иначе смущенията ще се появят отново.

— Какво щастие!

— Никога не съм виждала човек да е толкова доволен от лошото си здраве.

— Това е дар от Бога. Какъв парадокс: никога не съм била така изпълнена с живот и енергия, както откакто се разболях.

— Преди не сте знаели колко сте зле. Сега лечението и масажите ви разведрят.

Хазел се засмя.

— Не е от масажите, Франсоаз, въпреки че не се съмнявам в качеството им. Заради вас е. Заради вашето присъствие. Това ми напомня една индийска приказка, която прочетох, когато бях малка. Един властен цар обожавал дъщеря си. Уви, момичето се разболяло от странна болест: тя гаснела и никой не разбирал причините. Повиканите от цял свят лекари били предупредени: „Ако успеете да излекувате принцесата, ще бъдете позлатени. Ако се провалите, ще заплатите с живота си за това, че сте дали напразни надежди на царя“. В стаята на детето се изредили най-големителечители, но нито един не успял да подобри състоянието му и затова до един били обезглавявани. Скоро в Индия не останал жив лекар. Тогава се появил един беден момък и казал, че иска да излекува момичето. Хората от царската свита му се присмели: „Торбата ти е празна, поне някое лекарство да носеше... Просишси гибелта!“. Въвели го все пак в разкошните покой на принцесата. Той седнал до леглото ѝ и започнал да ѝ разказва приказки, легенди и разни истории. Така хубаво разказвал, че лицето на принцесата просветнало. След няколко дни тя вече била здрава: разбрало се, че била болна от скука. Драмата с момчето никога повече не се разделили.

— Чудесно, но нашият случай не е такъв: хубавите истории ги разказвате вие.

— Това е без значение. Както вече ви казах, важното е кой е събеседникът.

— Искате да кажете, че ви развлечам.

— Не може да се каже, че съм скучала. Имам достъп до огромната библиотека на Капитана и, за щастие, обожавам да чета. Но преди да дойдете, страдах от самота.

— Какво четете?

— Всичко. Романи, поезия, пиеси, приказки. После препрочитам; някои книги са по-хубави, когато ги препрочитаме. „Пармският манастир“ съм го чела 64 пъти. Всеки нов прочит беше по-вълнуващ от предишния.

— Как е възможно човек да прочете 64 пъти един роман?

— Ако сте много влюбена, бихте ли пожелали само една нощ с вашия любим?

— Не може да се прави такова сравнение.

— Може. Един и същи текст и едно и също желание могат да имат безброй варианти. Жалко би било да се спрем на един-единствен, особено ако 64-ят е най-хубавият.

Слушайки я, медицинската сестра си помисли, че Лонкур може би наистина е прав по въпроса за удоволствията на младото момиче.

— Не съм така начетена като вас — каза многозначително масажистката.

Два часа по-късно старецът я повика.

— Разбира се, моята храненица няма да знае, че оставате тук. Ще бъдете настанена в другото крило на къщата.

— И как ще прекарвам времето си извън всекидневните два часа с Хазел?

— Това си е ваш проблем. Трябваше да му мислите, преди да се хвърлите в майсторене на огледала.

— Разбрах, че имате голяма библиотека.

— Какво искате да четете?

— „Пармският манастир“.

— Знаете ли какво е казал Стендал? „Романът е огледало, което ни придвижава по пътя.“

— Вашата храненица има право само на такова огледало.

— Няма по-добро!

Те влязоха в една стая, чито стени, фтьойли и леглото бяха облечени в тъмночервено кадифе.

— Наричаме я вишневата стая. Не обичам този цвят, но харесвам името му. Благодарение на вас сега ще го произнасям по-често.

— В стаята си в Ньод имам истински прозорец с изглед към морето, а не никаква си недостъпна пролука.

— Ако искате светлина, можете да запалите лампите.

— Трябва ми слънчева светлина. Нито едно изкуствено осветление не може да я замести.

— Тук предпочитаме тъмнината. Оставям ви да се настаните.

— Да се настани? Аз нямам багаж, господине.

— Приготвил съм ви малко дрехи.

— От чеиза на Адел?

— Вие сте висока и слаба, мисля, че ще ви станат. В съседство имате баня. Слугата ще ви донесе вечерята. И „Пармският манастир“, разбира се.

Той заключи вратата на стаята и се отдалечи. Медицинската сестра чу стенанията на стълбите под краката му. Скоро се долавяше само глухият шум на прибоя.

След час прислужникът, придружен от един от пазачите, донесе поднос със супа от омари, патица с портокали, реване и „Пармският манастир“.

„Какъв лукс! Иска да ме шашне“, помисли си тя. Но понеже нямаше навик да яде сама, посредствената кухня на болницата, споделена с колегите, ѝ се струваше по-апетитна.

След като вечеря, тя се излегна на леглото и започна романа на Стендал. Доста страници прочете, преди да остави книгата. „Какво толкова ѝ харесва на Хазел в тези истории за Наполеонови битки и италиански благородници? На мене ми е скучно. Може би защото не съм в настроение.“

Тя загаси лампата и се замисли за една друга книга, спомената от Хазел — „Граф Монте Кристо“. „Скъпа приятелко, оказахте се пророк, като заговорихте за този роман — ето че вече и аз като вас съм затворничка в замъка на остров Иф.“

Медицинската сестра мислеше, че няма да може да заспи, но скоро изпадна в дълбок сън. На другия ден я събуди Лонкур, който потупваше ръката ѝ. Тя изпища, но после се успокои, като видя зад него слугата, този път с поднос със закуската.

— Спали сте с дрехите, без да отметнете завивките.

— Да, не мислех, че ще заспя така бързо. Имаше ли нещо в храната ми?

— Не, ядохте същото като нас. Истината е, че в Морт-Фронтиер се спи добре.

— Какъв късмет извадих — да ме подслонят в този рай! Защо сте дошли? Можехте да изпратите някой от вашите хора да ме събуди.

— Обичам да гледам спящи хубави жени. За един стар мъж няма нищо по-прелестно.

Отново я заключиха. След закуска се върна в леглото с „Пармският манастир“. За голям срам четивото продължаваше да ѝ е все така скучно. Като ѝ омръзна съвсем, реши да се позабавлява и отвори гардероба да види какви дрехи ѝ бе избрал Капитана. Намери рокли, били на мода преди 30 години, дълги, фино изработени, повечето бели. „Мъжете припадат по жени в бяло!“, помисли тя.

После взе една от роклите, която ѝ се видя подходяща, но срещна големи трудности в обличането, тъй като бе привикнала да надява медицинската си престижа за две секунди. Когато успя да сложи роклята и поискала да види как изглежда, се сети за отсъствието на огледала в къщата.

Ядоса се. „За какво са тези разкошни дрехи, като човек не може да се види в тях?“ Съблече се и реши да се измие. В банята нямаше нито мивка, нито вана. „Пак тази фобия от отражения! Тази къща ще ме побърка!“

Франсоаз остана един час под душа, обмисляйки неосъществими планове. Чиста като хирургически инструмент, тя отново си легна. „Тук само ми се спи!“ Припомни си какво я бяха учили: по различни причини някои хора са недоволни от съдбата си и се утешават, като несъзнателно търсят убежище в съня си. В зависимост от степента на недоволство това може да варира от ненавременно заспиване до патологична летаргия.

„Точно това става с мене“, яростно си постави диагноза младата жена. Минута по-късно реши, че не е чак толкова лошо: „Зашо да се боря? В края на краищата какво друго да правя? Тази книга ми е скучна, няма огледала, за да пробвам дрехите, а размишленията ми не водят доникъде. Спането е една прекрасна и мъдра дейност“.

И се унесе.

Старецът седеше до леглото ѝ.

— Да не би да сте болна, госпожице?

— Възползвам се от това, че съм затворена, за да се наспя.

— Ето обядът ви. След два часа ще дойда да ви отведа при храненицата ми. Бъдете готова.

Още полусънена, тя започна да яде. После пак падна в леглото и почувства наново прегръдката на Морфей. Все пак се довлече до банята и взе леден душ, който я събуди. Облече демодираната рокля, която бе пробвала. После оправи косите си, доколкото това беше възможно без огледало.

Когато Лонкур отново влезе, се вцепени.

— Колко сте хубава! — каза с възхитен поглед.

— Очарована съм да го науча. Ако имаше огледало, можеше и аз да се зарадвам.

— Прав бях. Имате същата слаба фигура. Но не приличате на нея.

— Не ставам за ваша жертва, искате да кажете.

Той се усмихна и я отведе в другия край на къщата. Остави я да влезе в стаята на Хазел, която нададе вик:

— Франсоаз, вие ли сте това? Къде е бялата ви престилка?

— Липсва ли ви?

— Вие сте прекрасна. Завъртете се. О, чудесно! Какво се е случило с вас?

— Помислих, че мога да ви масажирам и без да съм с престилка. Имам тази рокля от майка си; би било абсурдно никога да не я сложа.

— Приветствам решението ви: изльзвате несравнима царственост.

— Сигурна съм, че и вие имате хубави дрехи.

— Отказах се да ги нося. Прекарвам времето си в леглото и нямам случай да ги сложа.

— Капитана би бил щастлив да ви види добре облечена.

— Не знам дали чак толкова искам да го направя щастлив.

— Що за неблагодарност? — каза масажистката, която тържествуваше при мисълта, че старецът чува това.

— Без съмнение съм лоша — въздъхна храненицата. — Снощи ме ядоса, стори ми се напрегнат, по-странен от всяко. Непрестанно

имам чувството, че крие нещо от мене — по-точно, че крие нещо от целия свят. Вие не мислите ли така?

— Не.

— Не е ли странно — моряк, който мрази морето и въпреки това живее на остров, откъснат от целия свят?

— Не — каза пак медицинската сестра, като си помисли, че морето си връща на Капитана за омразата му.

— Тогава как си обяснявате това?

— Никак. Не ме засяга.

— Щом и вие не можете да ме разберете...

Усещайки, че се движи по минно поле, Франсоаз побърза да смени темата.

— След нашия разговор вчера намерих „Пармският манастир“, който не бях чела.

— Каква хубава идея! — възклика Хазел. — Докъде стигнахте?

— До не много далече. Честно казано, скучно ми е.

— Как е възможно!

— Тази история с миланска армия и френските войници...

— Не ви ли харесва?

— Не.

— А е толкова хубава. Както и да е — този епизод не е много дълъг. После ще попаднете на друго нещо. Ако искате любов, ще има.

— Не само това ме интересува в книгите.

— Какво обичате да четете?

— Истории за затвори — отговори медицинската сестра със странна усмивка.

— Значи Стендал е много подходящ — неговите герои често попадат в затвора. Например Фабрис дел Донго. И аз обожавам историите за затвори.

— Може би защото самата вие имате чувството, че сте в затвор — каза по-възрастната, играйки си с огъня.

— Не мисля. Ето, вие нямате такова чувство, а също имате страст към подобни разкази. Всъщност изолирането на един човек от света крие прекрасна мистерия: как, когато не разполага с нищо друго, освен със самия себе си, може да продължи да живее.

— Според мен това, което прави затворите интересни, са усилията на затворниците да се измъкнат.

— Но това невинаги е възможно.

— Напротив, винаги е възможно!

— А и може да се случи човек да свикне с килията си. Така става с героя от „Пармският манастир“, който вече не иска да е свободен. Франсоаз, закълнете се, че ще продължите да четете книгата.

— Добре.

— Доставете ми още едно удоволствие: срешете косите ми.

— Моля?

— Трябва ли непрекъснато да ме масажирате? Моля за почивка — срешете ме, обожавам това.

— Да сплета ли косите ви, или да ги вдигна?

— Няма значение. Важното е да се занимавате с тях. От години никой не го е правил.

— Трябваше да помолите Капитана.

— Мъжете са неспособни да докосват косите с нежност. За това трябват женски ръце и то не на коя да е жена. Обичащи, фини, ласкови и ловки ръце — вашите.

— Седнете на този стол.

Медицинската сестра взе четката и я прокара през дългите коси на Хазел, която сладостно притвори очи.

— Колко е приятно!

Франсоаз смръщи вежди.

— Моля ви, Хазел, представете си, че някой ни чува, какво ли би си помислил...

Младото момиче избухна в смях.

— Никой не ни чува. Пък и какво лошо има в това да срешеш приятелката си. Продължавайте, моля ви.

Франсоаз наново прокара четката по косите с цвят на лешник.

— Каква наслада. Винаги съм обичала това. Когато бях малка, момичетата от училище си играеха с косата ми. Мисля, че затова я носех винаги дълга. Беше страшно приятно, но предпочитах да умра, отколкото да си го призная, и заемах позата на отегчена и притеснена. Това ги предизвикваше: колкото повече въздишах с досада, толкова повече те си играеха с косите ми. Таях удоволствието си. Веднъж и едно момче поискав да опита; той така силно дръпна четката, че се развиах от болка. Поуката е, че това не е мъжка работа.

Двете млади жени се разсмяха.

— Имате разкошна грива, Хазел. Никога не съм виждала толкова хубави коси.

— Нали и аз трябва да имам нещо хубаво. Във „Вуйчо Ваньо“ на Чехов има една ощетена от природата героиня, която се оплаква: „На грозните момичета винаги им казват, че имат хубави коси или хубави очи“. На мене даже за очите не може да се каже такова нещо.

— Пак ли започвате!

— Не се беспокойте. Чувствам се прекрасно. Сега продължете с гребена. Той изисква повече умение. Поздравявам ви, правите го чудесно. Колко сте деликатна, ръцете ви са вълшебни.

— Този гребен е прекрасен.

— Разбира се, направен е от дърво на камелия. Капитана го е донесъл от Япония преди 40 години.

Медицинската сестра си помисли, че преди това с него си е служила Адел.

— Това му е хубавото на живота с мъж, който е обиколил света: подарява ми редки предмети, които идват отдалече, разказва ми екзотични истории. Знаете ли как са миели косите на японките в миналото?

— Не.

— Говоря за принцесите, разбира се. Колкото по-високопоставена била една японка, толкова по-дълги били косите ѝ. Жените от народа носели къси коси, защото било по-практично за работа. Когато косите на една принцеса започвали да изглеждат мръсни, при първия слънчев ден придворните дами я придржавали до реката. Знатната госпожица лягала на брега, така че косите ѝ да се потопят във водата. Придружителките ѝ влизали в реката, всяка взимала по един безкрайно дълъг кичур, намокряла го до корените, натривала го с прах от ценната дървесина на камфорово или абносово дърво, после го изплаквала. Накрая всички молели принцесата да се отдръпне от брега, така че косите ѝ да се разстелят по тревата. Всяка дама отново подхваща кичура, който ѝ бил отреден, и започвала да вее с ветрилото си сякаш сто пеперуди потрепвали с крилца. Така били изсушавани косите на принцесата.

— Очарователно!

— Но трудоемко. Представяте ли си колко часа е траело това? Поради тази причина някои японки миели косите си само четири пъти

в годината. Човек трудно може да си представи как при тази изискана цивилизация, подвластна на естетиката, красивите принцеси са се разхождали с лъщящи от мазнина коси.

— Обожавам умението ви да разказвате красиви истории и после с един замах да унищожите поезията в тях.

— Бих искала да съм японска принцеса, а вие — моя придворна дама и двете да отидем на реката, за да измиете косите ми.

— Бихме могли да го направим в морето! — рече Франсоаз, внезапно споходена от надеждата, че може да ѝ се отдае случай да разкрие пред Хазел това, което тя не знаеше.

— Морската вода не е добра за косата.

— Какво значение има това? След това ще я изплакнете под душа. О, хайде, веднага да вървим.

— Казвам ви, не. Как искате на нормандския бряг да повярвам, че съм в Япония?

— В океана се събират всички води.

— Вие сте луда, Франсоаз. През март водата е ледена.

— Аз съм издръжлива. Хайде, елате! — умоляваше я Франсоаз, като дърпаше ръката ѝ.

— Не! Вече ви казах, че не искам да излизам.

— А аз искам.

— Тогава излезте без мен.

„Де да можех!“, помисли си Франсоаз, теглейки Хазел към вратата.

Малката се отскубна и гневно извика:

— Какво ви става?

— Така бих искала да останем насаме!

— Но ние сме насаме!

Отчаяна от непредпазливо и напразно поетите рискове, Франсоаз нареди на храненицата да легне в леглото и примирено започна да я масажира.

Двама гавази я отведоха във вишневата стая. След малко се появи и Капитана.

— Внимавайте, госпожице, прекрачвате границите.

— Накажете ме тогава.

- Може и да го направя.
- Не ви изнася да ме убиете. Хазел би се побъркала.
- Има и други начини да ви накажа.
- За какво намеквате?
- Потърсете отговора във въображението си. При следващото провинение ще бъдете наказана.

Франсоаз Шавен прекара нощта в четене на „Пармският манастир“. За голяма нейна изненада това ѝ достави удоволствие. В шест часа сутринта я беше прочела.

В ранния следобед хората на Лонкур я придружиха до стаята на храненицата. Хазел имаше измъчен вид.

— Би трябвало аз да правя такава физиономия. Вчера се отнесохте с мене като със слугиня.

— Простете ми, Франсоаз. Знам, че невинаги съм приятна компания. Но разберете, днес е 29 март. След два дни е рожденият ми ден и умирам от страх.

— Няма нищо страшно в това човек да стане на 23 години.

— Не е там работата. Капитана смята, че това е голямо събитие, тъй като сборът от годините ни прави век. Старите хора се прехласват по символиката на цифрите. Страх ме е от начина, по който ще иска да отпразнува деня, ако разбираате за какво говоря.

Медицинската сестра прецени, че е по-добре да смени темата.

— Няма да ми повярвате, но свърших „Пармският манастир“. Цяла нощ четох.

— И хареса ли ви?

— Това е слабо казано.

Последва дълго разпитване: „А хареса ли ви, когато...“, „А моментът, в който...“. И тъй като „Пармският манастир“ е велика книга, двете даже се скараха.

— Разбира се, че Фабрис и Клелия са глупаци. Истинските герои на тази история са Санцеверина и граф Москва, по този въпрос всички са на едно мнение. Но сцената в затвора е толкова прекрасна, че сме готови да простим на младоците — коментираше Хазел.

— Когато Фабрис я гледа през процепите на килията си ли?

— Не. Когато е затворен повторно и тя идва да му подари девствеността си.

— Какви ги говорите?

— Вие прочетохте ли книгата, или не?

— Разбирам за коя сцена говорите, но там не е казано, че те правят любов.

— Не е написано черно на бяло, но не може да има никакво съмнение, че е така.

— Тогава как си обяснявате, че аз не съм останала с това впечатление?

— Разсеяли сте се нещо.

— Нали говорим за сцената, в която Клелия отива в килията му, за да го възпре да яде от отровното ядене?

— Да. В текста се казва: „... Фабрис не може да устои на един почти неволен жест. Не му оказаха никаква съпротива“. Колко изискано е това изречение.

— Наизуст ли знаете книгата?

— Нормално, след 64 прочита. А този пасаж е най-хубавият, защото в него нещата само се подразбират.

— Мисля, че само вашата перверзност може да подразбере нещо тук.

— Моята перверзност! — възклика храненицата.

— А как иначе можете да видите в тази сцена отнемане на девственост?

— По-нормално ли е вие да се правите на свeta вода ненапита?

— Аз съм медицинска сестра и знам, че девствеността на едно момиче не се отнема така.

— Да не би да сте експерт по въпроса? — саркастично се засмя Хазел.

— Просто съм реалистка.

— Не става дума за реализъм, а за литература.

— Именно. Казано е: „... почти неволен жест...“. Тази работа не става неволно.

— Защо не?

— Първо, не бих употребила думата „жест“.

— Това е стилистичен похват.

— Добре, но чак да виждате зад него отнемане на девственост!

- Да, и намирам това за прекрасно.
- Хайде, нека да е жест, но тогава не може да е неволен.
- Че защо?
- Защото той от сто страници я желае горещо. Значи осъзнава това.
- Ами да, обладан е от такава страст, че не може да се владее.
- Най-шокирашо е това „почти“.
- А точно то би трябало да ви успокоява, защото смекчава термина „неволно“, с който не сте съгласна.
- Напротив. Ако наистина става дума за дефлориране, думата „почти“ не издържа, в нея има нещо небрежно, така че вашата интерпретация изглежда неправдоподобна.
- И какво пречи тук небрежното?
- Ами нали е лудо влюбен?
- Не ви смятах за толкова романтична, Франсоаз — каза подигравателно младото момиче. — Чувала съм от устата ви извънредно прагматични разсъждения заекса.
- Именно. Как искате да отнемем девствеността ѝ в килията? На ръба на някоя маса?
- Технически е възможно.
- Не и с една уплашена девственица.
- Не ми се вижда толкова уплашена. Ако искате да знаете моето мнение, тя е била готова за това, когато е отишла в килията.
- Не се връзва с предвзетия ѝ характер. Но да се върнем на техниката: разсъждавали ли сте над женското бельо от онази епоха? То е толкова трудно за сваляне, че за да се осъществи подобен акт, жената трябва да помогне. Вие можете ли да си представите, че Клелия е съучастник в дефлорирането си?
- Понякога младите момичета са учудващо смели.
- От опит ли го казвате?
- Оставете ме мене. Фабрис е пламенен млад италианец, герой на един велик роман от миналия век. Той е лудо влюбен в Клелия и след безкрайно чакане най-после остава насаме с нея. Да не се възползва от момента, би означавало, че е някой мухльо.
- Аз не казвам, че не я докосва. За мене думата „жест“ значи тъкмо погалване.
- Къде? Бъдете по-конкретна.

— Не знам... по гърдите.

— Вашето конте се задоволява с много малко. Трябва да не изпитва никаква страсть, за да не иска повече.

— „Моето конте“! Говорите така, като че ли съм авторът. Аз само коментирам написаното.

— Дрън-дрън. Най-характерното за големите романи е, че всеки читател е и автор. Героят казва това, което читателят желае той да каже. А вие искате прекалено малко.

— Нищо не искам. Ако Стендал беше пожелал Клелия да загуби девствеността си при такива обстоятелства, той щеше да каже нещо повече, а нямаше да претупа сцената с две мъгливи фрази.

— Точно в това се състои елегантността. Вие подробности ли искате?

— Да.

— Това е Стендал, Франсоаз, а не Брам Стокър. Би трябвало да четете истории за вампири, кървавите сцени ще ви харесат повече.

— Не говорете против Брам Стокър — много го харесвам.

— И аз! Обичам круши, обичам нарове. И не упреквам крушите, че нямат вкуса на наровете. Крушите ми харесват заради изтънчения си вкус, а наровете — заради кървавия сок, който се стича от тях.

— Много убедителен пример.

— Впрочем, ако обичате вампирите, трябва да прочетете „Кармила“ на Шеридан лъо Фалю.

— Да се върнем на „Пармският манастир“ — не можем ли да приемем, че и двете сме прави? След като Стендал се е задоволил с две изречения, може би е искал да остане неясен. Или пък самият той не е успял да реши въпроса.

— Да допуснем. Но защо толкова държите на вашата версия?

— Не знам. Струва ми се, че две същества могат да се чувстват дълбоко свързани, без да са се познали в библейския смисъл на думата.

— Съгласна съм с вас.

Масажът продължи в мълчание.

Десетина минути след като Франсоаз се прибра във вишневата стая, Лонкур я посети.

— Донесох ви „Кармила“, понеже предвидих, че ще ми я поискате.

— Виждам, че все така не изпускате и троичка от разговорите ни.

— Щеше да е жалко да се лиша от това. Каква наслада да слушам как две млади жени коментират дефлорирането на Клелия! Впрочем и аз като вас мисля, че тя остава девствена.

— Учудвате ме. Не ми изглеждате привърженик на въздържанието — каза тя с ироничен глас.

— Така е. Но смятам, че Фабрис дел Донго е абсолютен кретен. Това обяснява позицията ми.

— Напълно нормално е един похотлив старец да презира един млад идеалист.

— Както е нормално една млада жена да презира един похотлив старец, нали?

— За литература ли ще си говорим?

— За каквото поискам. Обичам да говоря с вас, това е всичко.

— Удоволствието е само ваше.

— Безразлично ми е, скъпа госпожице. Аз ви харесвам. Харесва ми негодуванието, изписано на хубавото ви лице.

— Още едно удоволствие, типично за сенилните старци.

— Нямате представа колко ми е приятно да слушам този тип коментари. Обожавам вашето неодобрение. Е, това са удоволствията, които мога да си позволя. Но трябва да знаете, че те са много сладки и по-възвишени от лесните удоволствия на младите. Роден съм, за да бъда стар. Отдавна съм стар — на 45 години изглеждах като на 65. Морето съсира лицето ми.

— Вашите откровения не ме интересуват.

— Когато срещнах Адел, бях на 47 години, а тя на 18, но разликата изглеждаше много по-голяма. Защо ви разказвам това? Защото сте единственото човешко същество, на което мога да говоря за Адел. Никога и пред никого не съм говорил за нея. И с основание.

— Изпитвате нужда да говорите за нея?

— Още повече че тази нужда остава незадоволена вече 20 години. Хазел не знае нищо и така трябва да бъде. Иначе могат да ѝ

хрумнат лоши мисли.

— Или да ѝ се отворят очите за това, че я мамите. Тя не знае, че нощниците са на Адел. Нито че вие сте архитектът на тази странна къща — мисли, че така сте я купили.

— И много други неща не знае. Както и вие.

— Хайде, говорете, виждам, че изгаряте от желание.

— Когато срещнах Адел преди 30 години в Поант-а-Питр, бях потресен. Вие видяхте снимката ѝ — ангел, слязъл от небето. Никога преди това не бях обичал. Съдбата беше пожелала вече да изглеждам като старец. Госпожица Лангле беше богато сираче и всички я ухажваха. Аз нямах никакъв шанс. После стана съдбовната злополука. В Гваделупа беше пристигнал някакъв депутат и в негова чест имаше бал. Доброто общество на Поант-а-Питр беше поканено да присъства. И аз се оставил да участвам в този цирк с единствената цел да видя младото момиче, което даже не подозираше, че съществувам. Оглупял и отчаян, я наблюдавах как танцува. Кой, ако не един влюбен старец, познава така добре мъчението да вижда пред себе си непостижимия идеал?

— Стига сентенции. И какво направихте?

— Нищо. Ще кажа като децата: вината не е моя. Съдбата се намеси. Празникът беше в разгара си, когато избухна пожар. Настъпи паника. Младежите, които пет минути преди това свалиха звезди пред Адел, се разбягаха, без дори да се поинтересуват дали тя е добре. Суматохата ѝ се беше отразила по странен начин — стоеше вцепенена и безучастна сред пламъците. Така да се каже, беше припаднала права, като вкаменена наблюдаваше огъня със смесица от страх и възхищение. Не се откъсвах от нея, останах само аз, което доказва, че единствен аз я обичах истински.

— Това обяснение ви е удобно.

— Можете да говорите каквото си искате, но все пак аз ѝ спасих живота. Без съмнение, ако не бях аз, щеше да загине в пламъците.

— Да кажем по-точно, че сте отложили смъртта ѝ с десет години.

— Вие като медицинска сестра, ако удължите живота на някого с десет години, няма ли да смятате, че сте го спасили?

— Между моята професия и вашето мошеничество не може да става никакво сравнение.

— Така е: вие не сте влюбена в пациентите си. Но да се върнем в 1893: намирах се значи в центъра на пожара заедно с Адел. В главата ми всичко галопираше: разбирах, че моментът е съдбовен. Грабнах лекото й тяло и покрих лицето й със сакото си. После хукнах през огъня. Едва бях напуснал балната зала, когато тя се срина в пламъците. В общата паника никой не ме видя и аз отнесох забуленото момиче в жилището, което бях наел.

— Чакайте да отгатна: първата ви грижа е била да свалите огледалата.

— Разбира се. Когато Адел излезе от вцепенението си, аз ѝ казах, че лицето й е изгоряло и обезобразено. Тя не си спомняше нищо от случилото се и ми повярва. Молеше ме да й дам огледало, но аз упорито отказвах. Понеже тя все повече настояваше, отидох при един майстор и му поръчах да изработи ръчно едно колкото се може по-деформиращо огледало, уж за да си направя шага със свой стар приятел. Той свърши отлична работа. Занесох предмета на Адел, подадох ѝ го, като ѝ казах: „Ще видите, госпожице, аз ви предупредих“. Тя видя в огледалото едно подуто, ужасно, нечовешко лице, нададе вик и загуби съзнание.

— Запазили сте това огледало, нали?

— Някаква необяснима интуиция ме накара да го запазя. Когато се свести, девойката ми заговори: „Господине, вие имате щедро сърце, само вие можете да чуете молбата на едно ощетено завинаги същество: бъдете добър с мен, скрийте ме от чуждите погледи. Нека хората, които ме познаваха от времето на моя блясък, не узнаят нищо! Нека запазят хубав спомен за мене!“. Отговорих ѝ, че съм капитан и се каня да пресека океана с кораба си, предложих ѝ да ме придружи. Тя целуна ръцете ми с благодарност. Странна гледка представляваща коленичилото пред мене красиво създание, което целуваше сухите ми сбръчкани ръце с прелестните си устни.

— Колко сте противен.

— Все ми е едно. Така че прекосихме Атлантика и пристегнахме в Ньод, който и тогава си беше едно малко известно пристанище.

— Точно затова го избрахте, нали? За да не ви забелязват много.

— Затова избрах Морт-Фронтиер, който навремето беше необитаем остров. Оставях Адел на кораба и отивах да преговарям за покупката на острова, което се оказа по-лесно, отколкото можеше да се

предположи. После се заех с плановете на имението, което бе построено в най-строга тайна; бригадата наех от далечно място. Настаних Адел в къщата. Тя беше развлечена от благодарност, че съм създал за нея къща без отражения.

— Беше ли ви вече любовница?

— Не, изчаквах да се настаним в Морт-Фронтиер. Исках това да стане в най-добрите възможни условия. По време на пътуването Адел страдаше от морска болест и исках да се възстанови напълно преди първата си любовна нощ, защото бе девствена. Както и Хазел преди пет години.

— Можете да ми спестите тези подробности.

— Държа да ви ги кажа.

— И вие сте като останалите мъже — обичате да се хвалите със сексуалния си живот.

— Нещата са малко по-различни. Първо, никога и с никого не съм могъл да говоря за това по причини, които са ви ясни. Второ, не бих споделил с кого и да е. Харесва ми да се разкрия в подробности пред една млада, хубава, прозорлива и възмутена жена. Да, и Адел, и Хазел бяха девствени. Аз съм един щастлив мъж!

— Винаги ме е интригувал начинът, по който мъжете говорят за женската девственост — като за някакъв трофей. Ловците слагат по стените на къщите си глави на глигани или елени. Вие би трябвало да окачвате сцени на дефлориране.

— Еротиката е глупаво нещо, госпожице. Но още по-глупаво е човек да се лишава от нея. Когато за първи път отидох в леглото на Адел, тя не можеше да повярва, че я желая. „Не е възможно, запротестира, човек трябва да е чудовище, за да пожелае момиче като мене!“ А пък аз й казах: „Научих се да прониквам зад деформираните ти черти и обикнах душата ти“. Адел, която също като Хазел никога не посмя да ми говори на ти, каза: „Щом обичате душата ми, задоволете се само с нея!“. Хазел казва същото. И тя е плаха заради грозотата си и по същия начин деликатно прикрива отвращението си.

— Сигурно никога не си е мечтала точно за такъв любовник.

— Да. Какъв реванш за мене — никога не съм бил хубав, старостта ме споходи рано. Разбира се, ако тези момичета доброволно бяха проявили интерес към мене, нямаше да прибягвам до подобни нечестни методи.

— Нима ги упреквате, че са харесвали младостта и красотата? Точно от вашата уста това звучи странно.

— Няма място за сравнение. Аз съм мъж.

— Значи ние, жените, нямаме сетива за красотата? Кажете, Капитане, наистина ли вярвате в това, което казвате?

— Реакциите на Адел и Хазел ме оборват. Но аз извърших това безчинство точно за да поправя една несправедливост.

— С облекчение чувам, че сам употребявате думата безчинство.

— Това не означава, че се срамувам. Нима трябва да изпитвам угрizения, задето на два пъти съм си позволил такова щастие?

— А самоубийството на Адел не ви ли пречи да спите?

— Ще ви призная нещо — нейното самоубийство ме измъчваше цели 15 години. 15 години страдания и отчаяние.

— Защо само 15 години? Какво стана, че престанахте да страдате?

— Би трябвало да се досетите: срещнах Хазел.

— Това е невероятно! Извършвайки наново престъплението, вие сте се почувствали оневинен. Обяснете ми как е възможен такъв абсурд.

— Признавам си, че има нещо загадъчно. Ще се опитам да ви разкажа как стана това чудо. Беше през януари 1918. Случайността, или може би съдбата, ме отведе на този ден при моя нотариус в Танш, недалече от Ньод. За мое голямо удивление Танш беше превърнат в полева болница. Всъщност повече приличаше на голямо гробище — след серия жестоки бомбардировки навсякъде лежаха осакатени тела, почти трупове. Бях потресен: в Морт-Фронтиер живеех затворен в собствената си болка. На моя остров войнишки крак не беше стъпвал и, така да се каже, аз не знаех нищо за войната, понякога само чуха далечния ѝ тътен. Не си бях дал сметка за мащаба и ужаса на конфликта, чиято отвратителна действителност изведнъж видях. Докато наблюдавах като гръмнат тази кланица, на земята пред мене поставиха едно тяло, покрито с платно.

— Хазел?

— Вие как мислите? Реших, че е просто още един убит, когато чух санитаря да казва на медицинската сестра: „Жива е още. Родителите ѝ са били убити на място“. Така разбрах, че става дума за младо момиче, за сираче.

— Обичате сирачетата, нали?

— Предимството е, че няма нужда от сближаване с родителите. Изпитах внезапно любопитство: как ли изглежда момичето? На колко години е? Коленичих до тялото и повдигнах платното: бях поразен. Знаете какво е човек да види такова лице. Макар и различно от това на Адел, и то като него носеше знака на висша форма на изящност.

— Наистина, доколкото мога да съдя по снимката, изражението е подобно.

— Сякаш се намирах в картина на Бош: отвсякъде грозота, чудовищност, страдания, разруха. И изведнъж — един недокоснат остров на чистотата, красота сред ужаса. Хазел гледаше объркана наоколо, като че ли се питаше дали това не е адът. После очите ѝ се спряха на мене. „Вие жив ли сте, или умрял?“, ме попита един звънлив глас. Отличен въпрос, най-основателният, който можеше да ми бъде зададен. Не се замислих и за миг: грабнах я и я отнесох в моя автомобил. Както би направила самата смърт. Тръгнах си с моето съкровище.

— Просто така?

— Да. Никой не забеляза нищо. Един ранен повече или по-малко — това не беше от голямо значение за медицинските сестри. Впрочем това бе равнозначно на услуга, тъй като и без това те не бяха достатъчно за толкова много агонизиращи.

— Защо бе покрита с платно? Така се прави с умрелите или тежко ранените.

— Не знам. Може би за да не види труповете на родителите си. Едно е сигурно — този, който бе решил да я покрие, много улесни задачата ми. Защото, ако бяха видели лицето ѝ, санитарите никога нямаше да го забравят.

— А в Ньод никой ли не ви видя да тръгвате от брега?

— Не. Оставил колата си до пустия кей и натоварих тялото ѝ на лодката сякаш беше щайга с ябълки. Морето е истинска крепост, ако трябва да скриеш някого.

— Като в замъка на остров Иф?

— Тук не е затвор. Хазел може да си тръгне, ако иска.

— По-страшно е от затвор. Вашата измама е направила Хазел затворничка вътре в нея самата. Тя по-скоро би умряла, отколкото да замине. Знаете ли какво ме стряска най-много? Че намирате любовта

както лешоядите храната си: появявате се във фаталния момент, наблюдавате, дебнете. Набелязвате си най-хубавите парчета, връхлитате и отнасяте надалече плячката си.

— Така постъпват изтънчените познавачи, докато глупаците мислят само за това как да споделят съкровищата си с множеството, а това е най-сигурният начин да загубиш плячката си и най-вече да я видиш как се превръща в нещо вулгарно.

— Не ставайте смешен. Наистина ли мислите, че откакто се срещам с Хазел, тя е загубила от стойността си? Напротив — сега е пощастлива и цъфти, докато преди гаснеше.

— Защото, слава богу, вие не сте множеството.

— Значи има нещо средно между това да покажете храненицата си на всички и да я скриете изобщо от света?

— Знаете ли кое е най-неприятното у вас? Че обичате да поучавате. Почекайте да се влюбите истински и ще видите дали ще се държите така образцово. Но за това се иска човек да е способен на любов, а вие ме съмнявате с вашия тесногръд манталитет на медицинска сестра.

— Сигурно заради моя тесногръд манталитет все още не мога да разбера защо смятате, че второто ви престъпление е анулирало първото.

— Казах ви вече как открих Хазел — ясно е, че тя ми е била изпратена от съдбата. Такава среща не може да бъде случайна. Съдбата ми я е предоставила, за да изкупя вината си. Адел беше моят грях, Хазел — моето изкупление.

— Вие бълнувате! С Хазел постъпвате по същия престъпен начин като с Адел! Къде тук е изкуплението?

— Изкуплението е в това, че Хазел ме обича.

— Така ли мислите?

— Сигурен съм.

— И защо ще ви обича? Какво може да обича у вас?

— Знае ли човек.

— Аз ще ви кажа откъде идва заблудата ви: преди 30 години сте били зрял, трезв мъж, способен да прецени, че Адел не е била влюбена. Сега сте немощен и стар и като всички противни старци си въобразявате, че младите момичета ви харесват. Това, което наричате изкупление, всъщност е старческо слабоумие.

— Най-много харесвам у вас тактичността ви.

— Да не би да трябва да ви щадя? Вие сте направо комичен. Адел е имала причини да не ви обича, за Хазел това е още по-вярно, защото с възрастта не сте станали по-добър, ясно ли ви е? Поради липсата на огледала се смятате за неотразим. Но огледайте се сега в моето лице и прочетете по него колко сте повехнал, побелял и събуждащ отвращение, а не любов.

— Лъжете се, в стаята си имам скрито едно голямо огледало — по него следя съсирането на физическата си обвивка.

— Значи знаете колко сте съсиран, за да употребя вашия израз. Не виждате ли, че отдавна сте прехвърлили възрастта да бъдете обичан от едно младо, хубаво момиче?

— Виждам.

— Е, това малко ме успокоява.

— Един сигурен в себе си мъж никога не би разработил стратегия като моята.

— След като сте толкова наясно, как можете да смятате, че Хазел ви обича?

— Питайте нея, щом не ми вярвате.

— Напомням ви, че ме заплашихте със смърт, ако задавам въпроси, излизящи от професионалните ми задължения.

— Вие сте ловка, ще намерите начин да разберете, без да задавате въпроси. Слушам ви всеки ден и започвам да разбирам словесната ви техника.

— Тогава трябва да сте чули думите й на отвращение, когато говореше за нощите, в които отивате в стаята й.

— Вие пък отлично й отговорихте да не се прави на възмутена девственица.

— Не го мислех.

— Жалко. Хареса ми.

— Ако ви обичаше, нямаше да търси помощ от една непозната.

— Тя не търсеше помощ от вас. Тя се хвалеше. Когато една жена се оплаква от усърдието на мъжа, то винаги е за да си вдигне цената.

— Във всеки случай едно е сигурно: ако Хазел е влюбена във вас, значи няма никакъв вкус.

— Тук съм съгласен с вас. Адел имаше по-добър вкус. Знаете ли колко е мъчително за един мъж да вижда, че любимата му се

отвращава от него! Добре, не ме харесваше физически, но поне да изпитваше малко нежност! Понякога я умолявах да се опита да ме обикне. Обяснявах ѝ, че така или иначе ще прекара живота си с мене и ще бъде по-щастлива, ако ме обича. А тя отговаряше: „Но аз се опитвам“.

— Разбирам защо се е самоубила, горката.

— През десетте години, в които живяхме заедно, никога не съм я виждал да се усмихва. Понякога отиваше да постои на брега на морето. Гледаше хоризонта с часове. Питах я защо, а тя казваше: „Чакам нещо, което не идва. У мене има толкова желания! Колкото и да си давам сметка, че обезобразено момиче като мене няма на какво да се надява, не мога да престана да чакам някой или нещо да дойде“. И завършваше с тази фраза, която късаше сърцето ми: „Може ли едно толкова съкровено желание да остане неизпълнено?“.

— Как се осмелявате да твърдите, че сте я обичали? Заради вас е страдала мъченически, при това пред очите ви. Могли сте да й върнете свободата с няколко изречения, но не сте го направили!

— Помислете малко. Как ме виждате да й кажа истината? „Адел, лъжа те от четири години насам. Ти си красива като ангел, сега си още по-хубава, отколкото когато на 18 години те изнесох невредима от този пожар. И за миг не си била обезобразена. Ако съм те убедил в обратното, то е било, за да не ме напуснеш. Не трябва да ми се сърдиш. Не можах да измисля друго, за да те задържа.“ Ако й бях признал, щеше да ме убие!

— И добре е щяла да направи.

— Обаче разбирате защо не съм го направил, нали?

— Не разбирам. Аз бих предпочела да умра, вместо да предизвикам нещастието на человека, когото обичам.

— Нормално, вие сте светица. А аз не.

— Значи успявахте да бъдете щастлив, като знаехте, че разрушавате живота ѝ?

— Да.

— Невероятно.

— Е, не беше върхът на щастието, но все пак не беше лошо. Живеех с любимата си, правехме любов...

— Искате да кажете, че сте я изнасилвали.

— Пак тия силни думи! Честно казано, преди тя да се самоубие, бях по-скоро доволен от живота си.

— А как ще се чувствате, ако и Хазел се самоубие?

— Тя няма да го направи. Тя е различна. Никога не съм я виждал да сяда на брега на морето и да гледа хоризонта.

— След като подслушвате разговорите ни, знаете защо.

— Да, тази история за нечие присъствие... Мисля, че тя има по-скоро щастлив характер. Бог или боговете, или знам ли кой бяха милостиви с мене и ми върнаха младото момиче, което бях загубил, но в по-хубав вариант. У Хазел има жизненост, която само чака да бъде събудена. Тя е по-сексуална и не така меланхолична като Адел.

— Не е ли странно, че висшите сили са ви направили такъв подарък? За какво са ви наградили?

— Най-напред, ако има Бог, той едва ли се занимава с такива неща като справедливостта. Освен това аз върших добро, макар и по един парадоксален начин.

— Така, както вие го разбирате.

— Както го разбират и младите момичета. Познавате ли много мъже, които като мене са посветили живота си на любовта?

— Сега пък се давате за пример!

— Да. За повечето хора любовта е една подробност в живота, нещо като спорта, почивката, спектаклите. На любовта не ѝ остава друго, освен да се нагоди към живота, който сме си избрали. За мъжа най-важна е кариерата, за жената — децата. В този смисъл любовта може да бъде само приключение, някаква болест, за която можем да се надяваме да бъде краткотрайна. Оттук идват и терапевтичните баналности по въпроса за ефимерния характер на страстта. Аз доказах, че ако човек изгради живота си около любовта, тя става вечна.

— Вечна до самоубийството на нещастната избраница.

— Избраницата ми беше върната.

— Каква прекрасна любов, съсипала живота на две невинни момичета!

— Я си помислете каква би била съдбата им, ако не бях аз. В най-добрания случай с красотата си щяха да успеят да се омъжат за богати мъже. После тези мъже щяха да се насятят на чара им и да се върнат към работата си. Момичетата щяха да се превърнат в съпруги и майки, принудени да приемат комедията на изневярата, за да получат

малко емоции. Не мисля, че съм им съсипал живота, като съм ги спасил от тази вулгарност, която постепенно щеше да ги убие.

— Едната от спасените вече не е жива.

— Не е така! Ако приемете най-после, че Адел и Хазел са едно и също същество, ще разберете, че в тази история няма мъртвци. Адел се върна под външността на Хазел и като всеки, който е умрял, за да възкръсне, е постигнала напредък. Хазел е по-жизнена и по-весела, по-отворена за любовта.

— Не съм чувала по-комично нещо. Винаги съм намирала абсурдни историите за възкръсване, но върхът би било да смятате, че едната се е превъплътила в другата, за да ви оневини!

— Отворете си очите! Става дума за две млади момичета на по 18 години, сирачета, равностойни по красота и изящество, и двете жертви на тежки инциденти, които са могли да ги обезобразят. Едната се казва Адел Лангле, другата — Хазел Енглерт. Даже имената им звучат сходно!

— Ще обяснете това в съда. Няма съмнение, че фонетичните ви аргументи ще натежат във ваша полза.

— Нямам работа в съда. В очите на закона съм безупречен.

— Изнасилване, задържане под ключ.

— Нито изнасилване, нито задържане под ключ. Не съм употребил сила, не съм им пречил да си тръгнат.

— Но на мене ми прочете да си тръгна!

— Точно така. Вие сте единственото ми провинение. Сама си го изпросихте.

— Ами да, аз съм виновна.

— Да, защото упорито не искате да видите заслугите ми. Благодарение на мене Адел-Хазел живее като романтична принцеса. Тя е родена за това, а не за да се превърне в някоя размножаваща се еснафка.

— Една жена може да избере и нещо друго, освен да бъде романтична принцеса или размножаваща се еснафка.

— Да, например да стане мъдреваща медицинска сестра, както свършват всички стари моми.

— Или убийца. Знаете ли, че жените много ги бива за това?

— Само че трябва да им се отдаде такава възможност.

Лонкур щракна с пръсти. Двама гавази се появиха иззад вратата.

— Разбирате ли, госпожице, такова нещо трудно може да се случи тук. Утре ще продължим този приятен разговор. Оставям ви да четете „Кармила“. Няма да съжалявате.

Преди да излезе, той добави:

— Престоят тук ще ви бъде от полза. Хубавите книги ще ви направят по-малко ограничена.

Франсоаз Шавен прочете краткия текст на „Кармила“ на един дъх. Изпита голямо удоволствие. После се запита защо нейният пазач толкова държеше тя да прочете тази книга. Докато се унасяше в сън, си каза, че ако имаше способността на Кармила да преминава през стените, щеше да може успешно да осъществи плана си.

На следващия ден Франсоаз се постара разговорите й с Хазел да бъдат напълно невинни и ги насочи към литературата.

— Кажете ми всички заглавия, за които се сещате. В момента откривам способността на литературата да освобождава. Вече не мога без книгите.

— Литературата може много повече от това да освобождава — тя спасява. Мене ме спаси: ако не бяха книгите, отдавна щях да съм мъртва. Тя е спасила и Шехерезада от „Хиляда и една нощ“. И вас ще спаси, Франсоаз, ако въобще имате нужда от това.

„И още как!“, помисли затворничката от вишневата стая.

Хазел изброя много заглавия.

— Трябва да си ги запишете, ще ги забравите — каза тя на масажистката.

— Няма нужда, имам добра памет — отговори Франсоаз, знаяки, че има кой да слуша и записва вместо нея.

Същата вечер Лонкур пристигна в стаята на Франсоаз с четирима от своите хора — не бяха прекалено много, като се има предвид количеството на донесените книги.

— Добре че моята храненица не продължи със заглавията. Тук нямате толкова много място.

— Очаквах да ми кажете: „Времето, което ви остава да живеете, няма да ви стигне, за да ги прочетете всичките“.

— Това зависи от вас.

Той освободи хората си.

— Знаете ли, направо съм разочарован от днешните ви разговори с Хазел.

— Не разбирам в какво бихте могли да ме упрекнете.

— Точно в безупречност. Разговор между две образовани жени по литературни въпроси. Беше скучно. А ви бях дал някои хубави идеи.

— А! — престори се на изненадана медицинската сестра, невинна като при първо причастие.

— Можехте да й говорите за „Кармила“.

— Защо?

— Прочетохте ли я?

— Да. И какво от това?

Капитана вдигна очи към небето.

— Значи сте просто една жалка провинциалистка и нищо не сте разбрали.

— Какво трябваше да разбера? — учуди се Франсоаз и си придаде глупав вид.

— Наистина ме разочаровате. „Кармила“ можеше да ви даде теми за толкова сладки разговори с Хазел. А в това, което сега ви донесох, не виждам нищо интересно. „Астрея“! Бога ми, Хазел е единственият човек, който още чете Оноре д'Юрфе! „Въведение в праведния живот на Сен Франсоа дьо Сал“! Няма да се учудя, ако премине направо към вероучение. „От Германия“ на Мадам дьо Стал... Не, наистина няма четиво по-...

— По какво?

— Разбирате какво искам да кажа.

— Не разбирам.

— Чувствам, че стаята на Хазел ще се превърне в салон за благородни девици. Преди малко говорихте за времето, което ви остава да живеете. Ще зависи от това колко интересни ще бъдат разговорите ви с малката. Ако трябва да прекарам цели месеци в подслушване на разсъжденията ви върху Франсоа дьо Сал, има опасност да ми омръзне.

— Тогава за какво искате да разговаряме?

— О, хубави теми не липсват. Можете да говорите за мене например.

— Ама разбира се, нима може да има по-добра тема? — усмихна се тя.

— Вчера се усъмнихте, че Хазел би могла да ме обича. Трябваше да я попитате.

— Господине, това не ме засяга.

— Стига с този театър. Вече е малко късно да се правите на изрядна медицинска сестра. Впрочем ще ви задам една гатанка: какво

е общото между живака и вас?

— Нали сам знаете.

— Не, говоря за митологична връзка.

— Нямам понятие.

— Химическото име на живака е Меркурий. Ако му сложите главно M, става собствено име — името на бога вестител. А кой е неговият символ? Увитата около лаврова клонка змия!

— Символът и на медицината.

— Да, вашата професия. Един и същи символ и за вестителите, и за лечителите. Да се чудиш — иронично завърши Лонкур.

— Има вестители, които лекуват.

— И вестителки, на които им се иска да докарат митологичното съответствие дотам, че да направят от живака средство за донасяне на вестта. Жалко, че не се получи.

— Ще запомня този анализ.

— Мислех, че сама сте го направили.

— Надценявате ме.

— Вярно е. Непрекъснато ме разочаровате. Изглеждате така фина, така извисена, а когато човек ви опознае по-добре, разбира, че си има работа с една селянка. Оставям ви да четете, но не очаквам нищо повече от вас. Утре е рожденият ден на Хазел, не пропускайте да ѝ го честитите.

Франсоаз изчака да стане полунощ. Когато имението потъна в тишина, се захвани за работа.

— Сега ще видим доколко литературата е освободителна и спасителна — саркастично се засмя тя.

Мебелите във вишневата стая бяха массивни и тежки. Франсоаз успя да помръдне само масата, на която се хранеше, и я избута до стената.

Както и в останалите стаи, и тук имаше само един прозорец на недостъпна височина. Медицинската сестра качи един стол върху масата, но и това не беше достатъчно. Тогава, както и бе намислила, тя използва книгите. Започна с най-широките и най-дебелите, та основата да е здрава. Събрани съчинения на Виктор Юго се оказаха изключително подходящи. Продължи със стихосбирки от епохата на

барока, посветени на прелестите на Агрипа д'Обинье. След „Клелия“ на Скюдери дойде ред на Мопасан, но зидарката дори не си даде сметка за това непредпазливо събиране на двамата автори. Купчината продължи да погълща Сен Франсоа дьо Сал, Тен, Вийон, Мадам дьо Стал и Мадам дьо Ла Файет (тук тя си помисли за удоволствието на двете дами да попаднат една до друга), „Писма на една португалска монахиня“, Оноре д'Юрфе, Флобер, Сервантес, японски приказки, Нервал, елизабетинските разкази на лейди Амелия Нортъмб, „Провинциалистите“ на Паскал, Суифт и Бодлер — всичко, което едно културно, чувствително и възприемчиво момиче от началото на века трябваше да е прочело.

Не ѝ достигаха един или два тома, за да се добере до прозореца. Тогава си спомни, че беше оставила „Пармският манастир“ и „Кармила“ в чекмеджето на скрина. С тях кулата стигна до необходимата височина.

„Ако сега купчината се срине, ще означава, че от литературата не трябва да се очаква нищо“, си каза тя.

Изкачването беше опасно — ако не бяха дългите ѝ крака и доброто ѝ равновесие, то щеше да е невъзможно. Когато алпинистката най-сетне достигна върха, тя приседна на перилото на прозореца и въздъхна. Събу едната си обувка, хвана я като чук и разби стъклото. След това отстрани парчетата и прехвърли краката си навън.

Земята беше далече. „Няма как — или скачам, или умирам тук“, помисли Франсоаз. Помоли се на свети Едмон Данте, покровителя на бягствата чрез скок в празното пространство, и се хвърли надолу. Падна леко и гъвкаво на краката си, сякаш цял живот това беше правила.

Опиянена от възвърнатата свобода, тя вдиша с пълни гърди свежия въздух и продължи да следва своя план.

Застана под прозореца на Хазел и заразмишлява: изкачването на стената не ѝ изглеждаше невъзможно, но стаята на Лонкур не беше далече и той можеше да чуе счупването на прозореца на Хазел.

Не, налагаше се да изкачи вътрешните стенещи стълби. „Няма какво да мисля, рискувам единствено смелостта ми да се изпари“, реши тя.

Влезе през входната врата, която не беше заключена. Като държеше обувките си в ръце, тя започна да се изкачва със затаен дъх —

стъпалата скърцаха под всяка нейна стъпка. Ужасена, Франсоаз се спря да помисли. „Като се движа така бавно, съм по-тежка. Ще се опитам на пръсти да взимам по няколко стъпала наведнъж.“ Отново притая дъх, засили се и с няколко неравни скока се озова на първия етаж при забележителна икономия на децибели. Така, като на въздушна възглавница, тя продължи до стаята на храненицата.

Франсоаз затвори вратата зад себе си, пое дълбоко дъх и като наблюдаваше спящото младо момиче, зачака сърцето й да успокой ритъма си. Часовникът показваше един часа. „Достатъчни ми бяха само 60 минути, за да изпълня плана си, но колко ли време ще ми трябва, за да разруша затвора в главата й?“

Тя постави ръка върху устата на Хазел, за да задуши вика й. Младото момиче отвори ужасени очи, медицинската сестра сложи пръст пред устата си и прошепна:

— Исках първа да ви честитя рождения ден — усмихна се тя.

— По това време? — измърмори изумена храненицата. — Как дойдохте?

— Не съм се връщала в Ньод.

Тя й разказа, че е била затворена във вишневата стая в другия край на къщата.

— Не разбирам. Защо ви е затворил?

— Това е дълга история. Мислите ли, че сега той спи?

— По-дълбоко от всякога. Взе приспивателно, за да бъде във форма за нощта на моя рожден ден.

— Чудесно.

Франсоаз й разказа историята на Адел Лангле. Хазел не успя да пророни и звук. Франсоаз я разтърси:

— Още ли не сте разбрали? Вашата история е същата! Съвсем същата!

— Това момиче се е самоубило? — рече Хазел с неразбиращ вид.

— Да, което ще направите и вие, ако не проумеете истината.

— Каква истина?

— Как каква истина! Че грозотата ви е същата като на Адел — пожарът, който никога не я е обезобразявал, я е изгарял отвътре, докато се хвърлила във водата да го угаси.

— Аз пък чувам в сънищата си бомбите, които падат по пътя...

— Да, по пътя, но не и върху вас. Прескочили са ви.

— Родителите ми са мъртви!

— Не са имали вашия късмет. Да, късмет: като ви гледа човек, и през ум няма да му мине, че сте попадали в бомбардировка.

— Да, всички вярват, че съм родена така. Каква утеша!

— Глупава ли сте! Току-що ви обясних, че изживявате същата история като Адел Лангле! Май не схващате!

— Никога не съм виждала това момиче.

— Аз пък видях нейна снимка — толкова е хубава, че човек го боли сърцето, като я гледа. Само един човек ми е въздействал така с красотата си — вие.

Младото момиче остана вцепенено няколко мига. После направи гримаса и започна да тропа с крака.

— Мразя ви, Франсоаз! Вървете си, не искам да ви видя никога повече.

— Защо? Защото ви казвам истината?

— Защото лъжете. Може би успявате да си внушите, че лъжете от доброта, за да разведрите една нещастница. Не виждате ли колко сте жестока? Имате ли представа колко усилия положих през последните пет години, за да приема неприемливото? А вие идвate да ме изкушавате. Разбира се, че ми се иска да ви повярвам, нали съм човешко същество. И аз пазя в дъното на душата си неизкоренимата сила на надеждата...

— Няма какво да се надявате, достатъчно е да отворите очи!

— Минаха пет години, откакто ги отворих пред онова злокобно огледало. Това ми стига за цял живот!

— Да поговорим за въпросното огледало! Капитана го е купил преди 30 години от един майстор в Поант-а-Питр. Този предмет, предназначен уж за приятелски шеги, му е послужил, за да убеди Адел в ужасното ѝ обезобразяване. После е повторил трика и с вас и пак е успял.

— Не вярвам и дума от вашите небивалици. Казвате това, защото искате да загубя доверието си към своя благодетел.

— Тоя благодетел ловко е успял да направи свои любовници две от най-хубавите момичета на света! Но кажете защо ми е на мене да очерням пред вас този светец?

— Не знам. Правите го от лошотия, от нечестност, от неясни подбуди, скрити зад хубавото ви лице.

— Но какво мога да спечеля, ако ви лъжа, и защо тогава вашият мил Капитан ме държи в плен?

— За да продължавате да се грижите за мене.

— Че какво ви е? Вие сте в отлично здраве. Е, малко сте анемична заради липсата на въздух и на движение, но това е всичко.

Единственото, от което трябва да бъдете излекувана, е отровата, която вашият благодетел ви е влял.

— Защо така изведнъж решихте да mi разкажете тези ужаси?

— За да ви спася! Изпитвам приятелско чувство към вас и не мога повече да гледам как живеете в този ад.

— Ако наистина имате приятелско чувство към мене, оставете ме на спокойствие.

— Защо не искате да mi повярвате? Защо така упорито твърдите, че сте чудовище, когато не спират да vi повторят, че не съм виждала по-хубаво същество от вас?

— Не искам да храня напразни надежди: нямаме никакво доказателство за това, което казвате.

— Вие пък нямаме никакво доказателство за противното.

— Имам. Спомням си първия път, когато ме видяхте — вие бяхте дълбоко шокирана и не можахте да го скриете.

— Така е. И вече знаете защо — не бях виждала такова красиво лице. Подобна красота е рядкост и може да шокира хората.

— Лъжкиня! Лъжкиня! Мълкнете! — изкрещя храненицата и избухна в плач.

— Защо mi е да vi лъжа? Сега за мене най-важното е да достигна до Ньод през морето. Плавам отлично, мога да го направя. Мислите ли, че съм поела неразумния риск да вляза отново в затвора си, за да vi лъжа?

Хазел клатеше конвулсивно глава.

— Щом съм хубава, защо не mi го казахте по-рано?

— Защото всяка моя дума беше следена. Вашата стая е свързана с пушалнята чрез тунел, през който Капитана подслушва. Мислех да vi пиша, но ме претърсваха всеки път, преди да вляза при вас, всяко листче беше преглеждано, всеки молив — конфискуван. Сега vi го казвам, защото всички спят, поне така се надявам.

Младото момиче изтри сълзите си с въздишка.

— Иска mi се да vi вярвам, но не успявам.

— Вашият благодетел притежава единственото истинско огледало в тази къща. То е в стаята му. Бихме могли да отидем да го вземем.

— Не, не искам. Последния път, когато се видях, страдах прекалено много.

Медицинската сестра пое дълбоко дъх и се опита да запази спокойствие.

— Значи вярно е това, което ми казаха. Затворниците не искат да са свободни. Държите се като Фабрис дел Донго. Вие обичате вашата килия. На нейната врата няма друга ключалка, освен вашата грозота. Току-що ви дадох ключа, но вие не го искате.

— Това значи да отрека живота, който водя от пет години насам.

— Ще взема наистина да повярвам, че държите на тези пет години, прекарани със старец. Хайде, вземете се в ръце и ме последвайте!

Последва битка. Франсоаз дърпаща Хазел, която се опитваше да остане в леглото.

— Луда! Искате да ни чуят ли?

— Не ми трябва това огледало!

На ръба на отчаянието, Франсоаз запали лампата. Тя хвана Хазел за раменете и я приближи на десет сантиметра от лицето си.

— Огледайте се в очите ми! Няма да видите подробности, но ще забележите, че не сте чудовище.

Замаяно, момичето се подчини.

— Зениците ви са огромни.

— Разширени са от прекрасната гледка пред тях.

Докато Хазел се оглеждаше, медицинската сестра разговаряше мислено с Лонкур: „Прав бяхте: връзката между Меркурий и медицината не е случайна. Ето че сега съм колкото личителка, толкова и вестителка“. После тя отново се обърна към Хазел.

— Е, видяхте ли?

— Не знам. Виждам едно гладко лице, което ми изглежда нормално.

— Повече не можете и да очаквате от едно око. Сега елате, без да вдигате много шум.

Те излязоха и отидоха на пръсти до стаята на старец. Повъзрастната прошепна на по-младата:

— Първо трябва да го обезвредим.

Затвориха вратата след себе си. Благодарение на приспивателното Омер Лонкур спеше дълбоко с отворена уста и безпомощен вид.

Франсоаз отвори гардероба и извади оттам две ризи. Тя хвърли едната на Хазел и прошепна:

— Напъхайте това в устата му, докато аз вържа ръцете му с другата.

Когато старецът отвори ужасени очи, вече бе твърде късно и той не можа да извика, защото устата му беше запушена.

— Вземете още една риза и вържете краката му.

Преди още да разбере какво става, той бе прикован към леглото си с вързани ръце и крака.

— Сега да потърсим огледалото.

Отвориха всички шкафове и гардероби, но не го намериха.

— Скрил го е, разбира се, старият му мерзавец — възмути се Франсоаз.

Тя реши да действа направо.

— Скъли господине, изключено е да ви отпусшим устата. За сметка на това можем да си поиграем неприятно с вас, ако не ни съдейт веднага.

С брадичката си Лонкур ги насочи към библиотеката.

— Огледалото е зад книгите? Трябва ли да ги махнем?

Той отричаше с глава и с вързаните си ръце подсказваше, че трябва да се отмести една от книгите.

— Коя? Те са стотици.

— Ако му освободим устата, ще каже.

— В никакъв случай! Ще се възползва, за да извика копоите си!

Не, по-добре да разгледаме книгите. Може би в някоя става дума за огледало.

Хазел намери „Алиса в страната на чудесата“ и „От другата страна на огледалото“, но и двете книги не дадоха резултат. За малко да се отчаят, когато Франсоаз си спомни за думите на Капитана: „Романът е огледало, което ни придружава по пътя“. Тя се хвърли към Стендал и натисна „Червено и черно“.

Библиотеката се плъзна встрани и разкри огледало на въртяща се поставка. То беше толкова високо и широко, че в него можеше да се огледа цял кон.

— Не може да бъде! Най-голямото огледало, което съм виждала, се намира в къща, в която оглеждането е забранено!

— Много е хубаво.

— Ще стане хубаво, когато вие се огледате и него, Хазел.

— След вас — умолително каза малката. — Искам да съм сигурна, че това огледало не лъже.

Франсоаз се подчини. Огледалото я показва такава, каквато беше: царствена като богинята Атина.

— Хайде сега вие.

Хазел трепереше като листо.

— Не мога. Ужасно ме е страх.

По-голямата се ядоса.

— Значи напразно положих толкова усилия!

— Има ли нещо по-страшно от едно огледало?

Старецът гледаше и слушаше с крайна наслада, като че ли отдавна бе очаквал тази сцена.

Медицинската сестра поомекна.

— Толкова ли ви е страх да се уверите, че сте хубава? Разбирам ви, макар и да не съм като вас. Грозотата успокоява, в нея няма никакви предизвикателства, достатъчно е човек да се остави на лошия си късмет, да му се наслаждава — толкова е удобно. А красотата е като обещание: трябва да го удържиш, за да бъдеш на висота. Не е лесно. Преди няколко седмици вие казахте, че тя е най-висият подарък. Но не всеки иска да бъде избран, да вижда възхищение в погледа на другите, да въплъща човешката мечта, да среща всеки ден образа си в огледалото, ужасен от пораженията, които времето нанася. Грозотата, напротив, е непроменлива, предопределена е да е дълголетна. Освен това тя превръща човека в жертва, а вие толкова обичате това чувство.

— Не е вярно, ненавиждам го!

— Може би бихте предпочели да не сте нито хубава, нито грозна, като всички останали, невидима и незначителна, под претекст, че свободата се състои в това да си невзрачен. Съжалявам, но няма да се получи. Ще трябва да свикнете с тъжната истина: толкова сте красива, че един познавач на тези неща е стигнал дотам да ви лиши от собствения ви поглед върху вас и единствен да ви се наслаждава. Вече пет години той успява. Уви, Капитане, и най-хубавите неща имат край. А най-лошите опасения понякога се събъдват. Ще се наложи да споделите съкровището си с много други хора, включително и със самото съкровище — какъв хубав благотворителен план... Хазел, по случай рождения ви ден подарявам на очите ви вашия образ.

Франсоаз хвана девойката за раменете и я тласна пред огледалото. Хазел сякаш попадна в гравитационното му поле и замръзна като негова пленница. Тя се позна в отражението.

С бялата нощница и с разпуснатите дълги коси приличаше на фея. Лицето ѝ беше от тези, които се появяват веднъж или два пъти на поколение и обсебват сърцето на човек дотам, че да забрави собствената си мъка. Срещата с такава красота те избавя от всички болести, които си имал, но ти носи една нова, още по-тежка болест, неизлечима даже от смъртта. От тази среща излизаш едновременно погубен и спасен.

Що се отнася до усещането на тази, която сега откриваше самата себе си, никой не можеше да го отгатне. Хазел скри с ръце лицето си и объркана каза:

— Права бях: няма нищо по-страшно от огледалото.

И припадна.

Франсоаз се хвърли да я свестява.

— Съвземете се! Ще припадате, когато бъдем вън от опасност.

— Случва ми се нещо толкова невероятно. Чувствам се като поразена от гръм.

— Това е шок наистина.

— И то какъв. Спомням си как изглеждах преди бомбардировките. Не бях... такава. Какво се е случило?

— Случило се е, че сте излезли от пубертета.

Младото момиче стоеше все така неподвижно и недоверчиво. Медицинската сестра започна да разсъждава на глас:

— Сега трябва да изработим план за бягство. По-добре да побързаме, преди копоите да се събудят. Добре би било да намерим някакво оръжие. Къде, по дяволите, може да има такова нещо тук?

Лонкур изръмжа през превръзката. С жест на главата той посочи огледалото.

— Какво се опитвате да mi кажете? — попита госпожица Шавен.

— Че огледалото е оръжие?

Той отрече и продължи да сочи огледалото. Франсоаз го обърна: на гърба му беше прикрепен пистолет. Тя го взе и провери дали е зареден.

— Каква прекрасна идея — всички опасни предмети на едно място! Щом така охотно ни разкривате съкровищата си, значи искате

да помогнете. Ще ви махна превързката, но ще бъдете сигурен, при най-слабия вик ще стрелям.

Тя измъкна парчето риза от устата му. Лонкур пое дъх и каза:

— Няма от какво да се страхувате, аз съм на ваша страна.

— По-скоро сте наш пленник. Не смятам, че е възможно да дойде ден, в който ще ви имам доверие. Вие ме затворихте тук, заплашихте ме със смърт.

— Тогава имах какво да губя. Сега вече — не.

— Хазел е още под вашия покрив.

— Да, но вече знае. Аз я загубих.

— Може да ви се прииска да я задържите насила.

— Не. Противно на това, което си мислите, аз не обичам принудата. През последните пет прекрасни години държах Хазел с хитрост. Аз съм деликатен човек и принудата наистина не ме привлича.

— Хвалите се, отгоре на всичко!

— Е, разбира се, вие, клета госпожице, не можете да знаете какво значи деликатен човек.

— Това, което направихте, не ми изглежда много деликатно.

Греховете ми нямат значение, след като ги изкупвам. Притежавам огромно богатство. Предлагам го на Хазел до последната стотинка.

— Не смятам, че парите ви могат да заличат кражбата на пет години от живота й.

— Не ставайте смешна с вашите баналности. Първо, тя не беше толкова нещастна. Освен това за едно сираче без пукнат грош няма да е зле да се сдобие с такава сума, без да й се налага да се омъжва за някого.

— За проститутка ли я взимате?

— Никога в живота си не съм обичал някого така. Тя го знае и ще приеме парите.

— Преди всичко тя трябва да си отмъсти. Какво чакате, по дяволите? — обърна се тя към младото момиче. — Стоите като гръмната, а току-що разбрахте на каква измама сте били жертва от толкова години. Спомняте ли си, като ми казахте, че Капитана крие нещо, че има някаква тайна и тя трябва да е сериозна? Ами тази тайна е вашето лице, чиято красота, вместо да подпали света, е била

потулена дори от вас. Пет години, прекарани в отвращение към самата вас. Престъпникът е пред вас — с вързани ръце и крака.

— Какво искате да направя? — промърмори храненицата, която продължаваше да седи неподвижна на пода.

— Ударете го, шамаросайте го, обидете го, плюйте върху него!

— Защо да го правя?

— Ще ви олекне.

— Няма да ми олекне.

— Разочаровате ме. Мога ли да ви заместя? На мене доста ми се иска да разтърся тоя противен старец и да му кажа истината!

Тези думи изтръгнаха младото момиче от вцепенението и то се надигна, заставайки между Франсоаз и Лонкур.

— Оставете го на мира!

— Да не би да ви е жал за него?

— Аз му дължа всичко!

Медицинската сестра зяпна и, както държеше пистолета насочен към главата на стареца, яростно продължи:

— Не мога да повярвам! Вие явно сте глупава.

— Без него щях да съм нищо — мъчително изрече храненицата.

— Казвате го заради парите, които ви предлага. Това е най-незначителното обезщетение, ако питате мене.

— Не, мисля за нещата, които нямат цена и които той ми даде.

— Разбира се: затвор, изнасилване веднъж седмично, унижения... Въщностият мръсник беше прав, това ви харесва.

Младото момиче поклати глава с възмущение.

— Нищо не сте разбрали. Не е така.

— Но моля ви, Хазел, самата вие ми казахте, че сте се поболявали от отвращение при мисълта, че може да дойде в леглото ви.

— Истина е. Но не е така просто.

Франсоаз взе един стол и безсилна се стовари върху него, без да отклонява пистолета от главата на Лонкур.

— Хайде обясните ми тогава гротескната сложност на вашето душевно състояние.

— Току-що се срещнах с лицето си. Според вас би трябало да мразя Капитана. Наистина страдах от грозотата си. В същото време аз дължа това лице на него.

— Това пък какво значи?

— Както ви казах, не се познах съвсем. Хубава бях, но сега съм толкова... красива. Вие говорихте за края на пубертета, това обяснение ми се струва недостатъчно. Бях почти на 18 години. Не! Убедена съм, че той ме е направил красива.

— Да не би да ви е оперирал? — презрително подхвърли медицинската сестра.

— Обичаше ме. Толкова много ме обичаше.

— Израснали сте, станали сте по-фина — той няма никаква заслуга за това.

— Може би сте права за тялото, но не и за лицето. Ако не бях получила толкова любов, чертите ми нямаше да придобият тази светлина.

— Аз пък мисля, че ако не бяхте останали затворена единствено в компанията на този немощен старец, нямаше да дрънкате такива дивотии. Вземете някой грозник, обсипете го с любов — да видим колко ще се разкраси.

— Не казвам, че нямам дадености. Но красотата ми е била открита от него. Тази хармония се е родила от любовта му.

— Престанете, не е за слушане!

— Аз пък искам да чуя още! — обади се Лонкур, развълнувано усмихнат.

— Вижте го как се наслаждава! — възмути се Франсоаз. — Това е върхът! Той я държи заключена години наред, а тя му е благодарна!

— Ако позволите да изкажа моето мнение... — продължи той.

— Млъкнете или ще стрелям!

— Не, оставете го да говори — каза младото момиче.

— Благодаря ти, дете мое — подхвана отново той. — Мисля, че от една страна, и двете сте прави, но от друга — грешите. Хазел греши — когато я срещнах преди пет години, беше толкова хубава, че красотата ѝ можеше да покори целия свят! Неслучайно се влюбих от пръв поглед и я отвлякох. Но е права, че сега красотата ѝ е по-блестяща. Франсоаз пък е права за друго — краят на пубертета е от голямо значение, но греши, като не вярва, че именно любовта ми е довела до разцвета на красотата ѝ.

— Ако това е логиката, Хазел не ви е обичала достатъчно, защото сте грозен.

— Човек не може да има всичко. Намирам за изключително това, че тя е изпитвала нежност към мене.

— Беше повече от нежност.

— Хазел, мъкнете, за да не ви зашлевя шамар.

— Защо изпадате в такова състояние, Франсоаз?

— А вие как мислите? Пристигам в една непозната къща, виждам една заключена девойка, тя се оплаква от стария си приятел и услугите, които той ѝ иска. Беззащитна е, гледа ме с големите си молещи очи, казва ми, че съм единствената ѝ приятелка, и аз, наивната провинциалистка, съм потресена, рискувам живота си, за да помогна на нещастната жертва, купувам толкова термометри, че минавам за отровителка, заключват ме и мене, успявам да се измъкна от ужасната къща, но вместо да изчезна, отново се връщам в устата на вълка, за да я спася, отварям ѝ очите, а противната измама, в която я кара да живее нейният покровител, и резултатът от всичко това е, че младата гъска казва с най-сладкия си глас: „Изпитвам повече от нежност към вас“. Подигравате ли ми се?

— Успокойте се, разберете ме...

— Разбирам, че развалям всичко! Всъщност ви преча! Каква хармонична влюбена двойка! Харесвало ви е да се правите на жертва, а на него — да се прави на мъчител, още повече при възрастта му. Мога ли да знам за какво всъщност трябваше да послужа аз? О да, разбира се — липсвал е най-важният елемент за перверзното ви удоволствие — зрител! Един наивен зрител, който да направи страстта и насладата ви десет пъти по-силни. Нищо по-подходящо от една ненапускала родното си място благопристойна медицинска сестра. Не сте познали! Попаднали сте на момиче с лош характер. Не знам какво още ме възпира да не стрелям по вас.

— Тя е откачена — каза Лонкур.

— Внимавайте! Държа пръста си на спусъка.

— Не го убивайте, Франсоаз, не сте разбрали добре...

— Да не би да искате да кажете, че съм прекалено глупава и затова не долавям тънкостта на нещата, които стават тук?

— Скъпа приятелко, сестро моя...

— Не! Не ми минават тия! Без мене!

Младото момиче падна на колене и заговори, треперейки:

— Франсоаз, вземете ме за глупачка, убийте ме, ако искате, но не мислете, че съм искала да ви манипулирам или да ви се подигравам. Вие сте съществото, което най-много обичам на тоя свят!

— Не, това същество е той!

— Как можете да сравнявате толкова различни чувства? Той ми е като баща, вие — като сестра.

— Странен баща!

— Да, странен баща. Аз най-добре знам, че се е държал зле с мене. Греховете му са безбройни и непростими. Но има нещо, в което не мога да се съмнявам: той ме обича.

— Голяма работа!

— Да, наистина, такава любов е голяма работа. В тази къща се чувствах толкова обичана.

— Вие сте красива, всеки мъж би ви обичал лудо.

— Не е вярно, мъжете, способни на такава любов, са много малко.

— Откъде знаете? Не сте имали никакъв опит, преди да се озовете тук.

— Сигурна съм. Не е нужно човек да знае много или да е живял дълго, за да забележи, че любовта не е специалитетът на хората.

— Май искате да се самоубедите в това, та петте години да ви изглеждат по-поносими.

— Тук преживях и хубави моменти. За нищо не съжалявам: нито че срещнах Капитана, нито че вие ме спасихте. Дойдохте в подходящия момент. Като провидение. Петте години в Морт-Фронтиер ми донесоха съкровища, които неизбежно щяха да помръкнат, ако не бяхте дошли вие.

— Не ви разбирам. На ваше място след всичко, изтърпяно тук, щях да убия Лонкур.

— Казах ви вече, човек трябва да приеме, че е възможно да не разбере някои неща, свързани с приятелите му. И аз невинаги ви разбирам. Но от това чувствата ми към вас не се променят. Цял живот ще ви бъда благодарна, че ми отворихте очите за моя ненужен затвор. Ако бях продължила така да се отвращавам от себе си, сигурно щях да свърша като Адел.

— Най-после смислени думи! Сама виждате, че имате основание да мразите тоя стар мръсник.

— Без съмнение.

Хубавото лице на девойката придоби странно изражение. Тя се надигна, мина покрай медицинската сестра и приближи до Капитана, когото погледна с внезапна твърдост. Между двамата започна толкова интензивен интимен разговор, че Франсоаз се запита дали не са я забравили.

— Не ви прощавам — каза малката на Лонкур. — Но не това, че ме затворихте тук, а че ме убедихте в моята грозота. Не ви прощавам и за Адел.

— Ти не си я познавала, в какво можеш да ме упрекваш?

— Че сте я обичали. Аз не съм като Франсоаз, вашите любовни престъпления ме възхищават. Мога да разбера человека, който обича дотам, че да унижава или унищожава любимото същество. Но това, което ме възмущава, е, че не съм първата. Греховете ви се повтарят и това отнема величието им. Не мога да ви простя, че съм само повторение, и ви мразя.

— Да не би да ревнуваш? Не, не мога да се надявам на такова доказателство за любов!

— Не сте разбрали. Ревнувам вместо нея. След като сте я обичали така, че да измислите подобни манипулации, за да я задържите, как сте могли после да обикннете друга? Това продължение на страстта ви не е ли начин да я опорочите?

— Не мисля така. За какво друго биха служили мъртвите, ако не за да обичаме още повече живите? Страдах цели 15 години след самоубийството ѝ. После срещнах тебе. Оттогава говоря за нея като че ли е жива. Не разбираш ли, че ти и тя сте едно и също същество?

— Твърдите го заради имената ни, които са подобни. Това е смешно.

— Сходството на имената ви е най-малкото. Живял съм много и дълго съм пътувал. Видял съм толкова човешки същества и съм имал толкова любовници, че мога да се смяtam за познавач по въпроса за рядко срещаните неща. Най-малко разпространеното явление сред мъжете и жените е красотата. Срещнах само две красиви момичета. Познавах ги и ги обичах — знам, че те са едно.

— Значи през всичките тези години сте ме обичали само заради приликата ми с друга жена? Каква омразна идея!

— Това значи, че съм те обичал отпреди да се родиш. Когато Адел си отиде, ти си била на три години: възрастта на първите спомени. Харесва ми да мисля, че си наследила нейната памет.

— Това предположение е противно.

— Не е предположение, сигурен съм. Защо така те ужасяват разходките из острова, защо чувствуаш нечие присъствие, когато си близо до брега, и то така те разтърсва? Защото си спомняш, че там си се самоубила.

— Млъкнете или ще полудея!

— Грешеше, като каза, че си се разхубавила през последните пет години: това е започнало преди раждането ти, през 1893-та година, когато срещнах Адел. Ти си черпела от любовта, която дадох на предишното ти превъплъщение. И получи плодовете ѝ, защото си повече от Адел — ти повече обичаш живота. У Адел имаше нещо пречупено, някакво отчаяние и фатално неудовлетворение, което ти не си наследила. Тя затова се самоуби, а ти си прекалено жизнена, за да го направиш.

— Така ли мислите? — разгневи се храненицата.

С яростен жест тя изтръгна пистолета от ръцете на Франсоаз и го насочи към челото си.

— Хазел! — възкликала в един глас старецът и младата жена.

— Ако се приближите, ще стрелям! — каза тя с твърда решимост в очите.

— Стар глупак! — кресна медицинската сестра. — Ето до какво води благодатната ви любов: скоро на съвестта ви ще лежат два трупа.

— Хазел, любов моя, моля те, не прави това!

— Ако у мене се е преродила Адел, както вие твърдите, няма нищо нелогично в поведението ми.

— Не, Хазел — рече младата жена. — Вие сте в навечерието на нов, вдъхновяващ живот. Ще видите колко въодушевяващо нещо е красотата. Ще бъдете богата и свободна, всичко ще бъде възможно за вас!

— Безразлично ми е!

— Ще сгрешиш, ако се откажеш от нещо, което не познаваш.

— Нищо не ме интересува. Тук изживях най-хубавото от моя живот. Сега, след като съм Адел, как да мисля за друго, освен за смъртта си?

— За моята смърт трябва да мислиш.

— Прав е — ядосано каза Франсоаз, — ако има някой за убиване в тази история, това е той. Защо ви е да се самоубивате? Откога жертвите трябва да плащат вместо палачите си?

— Не бих могла — объркано заговори храненицата, държейки пистолета все така насочен към челото си. — Нямам толкова сили.

— Дайте ми оръжието — заповяда й Франсоаз, — аз се наемам да го направя.

— Госпожице, тази история е между нея и мене. Хазел, нямам нищо против идеята за самоубийство, но нямаш причини да го правиш. Само би умножила по две грешката на Адел, която обаче имаше за извинение своето отчаяние.

— И аз съм отчаяна.

— Няма за какво да си отчаяна. Днес е рожденият ти ден и за подарък получаваш красотата, богатството и свободата.

— Престанете, повдига ми се от вас! Как да забравя това, което преживях тук? Или трябва да влача цял живот със себе си това бреме?

— Какво бреме? И защо да забравяш? Надявам се, че винаги ще си спомняш. Ще си тръгнеш оттук, изпълнена с една прекрасна любов, която ще притежаваш вечно. Няма по-голямо богатство.

— Ще отнеса със себе си затвора. Никога няма да се отърва от спомена за вас. За да се освободя, нещо трябва да се разруши.

— Това нещо не си ти. Цикълът трябва да се прекъсне, а ако се самоубиеш, само ще го затвърдиш. Приятелката ти е права: ако наистина изпитваш нуждата да убиеш някого, за да се спасиш, убий мене.

— Искате да ви убия? Наистина ли го искате?

— Най-много искам да не убиеш себе си. След смъртта на Адел прекарах 15 години в ада. После те срещнах и реших, че съм те спасил. Но си оставам един опустошен човек, разбираш ли? Ако сега и ти умреш заради мене, колко века още ще трябва да нося тази открита рана? Не се убивай. Да убиеш мен, е най-доброто разрешение.

В гласа на стареца имаше нещо хипнотизиращо. Съвсем деликатно той взе ръката на младото момиче и я насочи към челото си. Медицинската сестра въздъхна.

— Твой съм, Хазел. Ако натиснеш спусъка, ще настане справедливост и за тебе, и за мене. Ще отмъстиш за Адел и за своите

пет години затвор. За мене това ще бъде доказателство, че си намерила сили да живееш и че не съм посветил живота си на това два пъти да убия единствената си любов.

Настъпи дълго мълчание. Франсоаз наблюдаваше с възхищение сцената. В този момент Хазел бе по-хубава от всякога — очите ѝ изглеждаха опиянени от възможността да извърши убийство. Капитана бе преобразен, лудостта на любовта озаряваше съсипаното му лице. За един кратък миг Франсоаз неволно помисли, че трябва да е страхотно да бъдеш обичана от такъв мъж.

Той вече не държеше ръката на момичето и сега само оръжието беше връзката между тях. Последва странен жест — той допря с устни дулото и го целуна с любов, сякаш докосваше устните на любима.

— Въпреки това не те съветвам да ме убиваш — каза накрая той.

— Ето, не му стигна куражът! — взъмнути се медицинската сестра.

— Ако става дума за моя интерес, хиляда пъти по-добре е да умра. Жivotът ми ще бъде едно нищо, след като ти заминеш. Доста егоистично е да те карам да стреляш — вечен мир за мене и полиция за тебе. Не бих искал да те преследват.

— Не ми пушка за полицията — каза момичето с любов в гласа.

— Грешиш. Спокойствието няма цена. Така искам да си щастлива!

— Дрън-дрън! — викна зрителката. — Ще му простите и той ще си намери трета жертва, на която ще каже, че в нея сте се преродили вие.

— Ако вярваш на това, убий ме.

— Не вярвам. Мисля, че това, което казвате, е неразбирамо за нея.

— Най-много искам да си свободна от спомена за мене. Ако ме убиеш, ще бъда още по-дълбоко вграден в паметта ти. В дългия ми живот се е случвало да убивам. Познавам странните добродетели на убийството — то подсилва паметта. От всички хора, които съм срещал, най-добре помня тези, които съм убил. Мислиш, че ще се освободиш от мене, като ме убиеш, но всъщност по този начин ще остана завинаги в паметта ти.

— И без това сте си там. Вие сте моята памет. И без да ви убивам.

— Да, но все още имаш избор между стаения спомен и мъчителното угрizение. Едното ще те направи силна завинаги, а другото би ти отровило живота. Знам за какво говоря.

— Ако не ви убия, какво ще стане с вас?

— Не се грижи за това.

— Какво ще стане с мене без вас?

— Съдбата ни изпрати една прекрасна твоя закрилничка, която обичаш и която те обича. Тя ще ти бъде като по-голяма сестра. Колкото ти си луда, толкова тя е мъдра, колкото ти си слаба, толкова тя е силна. Смела е, а най-хубавото ѝ качество е, че още отсега е изпълнена с омраза към бъдещите хищници, които биха се домогвали до тебе.

— И към предишните също — вметна Франсоаз саркастично.

— Виждаш ли? Тя е прекрасна.

— Ще напуснете ли Морт-Фронтиер?

— Не, тук всичко ще ми говори за тебе. Ще сядам да гледам морето и ще мисля за тебе. Ще ми остане само да прекрача през прага на смъртта.

Младото момиче не успяваше да свали ръката си с пистолета от челото на Капитана — сякаш това метално продължение на пръстите ѝ бе последната пъпна връв, която все още я свързваше с него.

— Какво да правя? Какво да правя? — питаше се тя, като тръскаше хубавите си коси.

— Довери ми се: трябваха ми 77 години, за да се науча да бъда щедър, и мисля, че сега наистина го постигам.

Той хвана китката ѝ, взе пистолета и го предаде на Франсоаз. После обсипа с целувки обезоръжената ръка.

Лонкур подаде на Франсоаз един плик.

— Вътре е завещанието ми и адресът на моя нотариус. Разчитам на вас да уредите всичко. И благодаря на Меркурий, че ме срещна с вас.

Той се обърна към храненицата си, на която също подаде един плик.

— Ще го прочетеш, когато стъпиш на континента.

Той я притисна в прегръдките си. Обгърна с ръце лицето на своята любима. Очите му я изпиваха. Тя подаде устните си към неговите.

Двете приятелки се качиха на корабчето. По-малката наблюдаваше отдалечаващия се остров с пребледняло лице. По-възрастната сияеща гледаше към приближаващия се бряг.

Без да се бави, Франсоаз се запъти към нотариуса на Капитана в Танш.

Храненицата седна с лице към морето и отвори писмото на своя благодетел. То беше кратко:

Хазел, любов моя,

Всяко желание е възпоменателно. Всяка любима е превъплъщението на една неудовлетворена покойница.

Ти си и живата, и мъртвата.

Твой:

Омер Лонкур

— Вие сте много богата — каза сдържано по-възрастната, като се върна от Танш.

— Не. Ние сме много богати. Все още ли мечтаете да се качите на голям презокеански кораб?

— Повече от всякога.

— Предлагам Ню Йорк.

На път за Шербур бившата медицинска сестра заяви:

— Не мисля, че Адел наистина е искала да умре. Тя се е хвърлила във водата, но с лице към брега, а не към океана. Нямало е да ѝ стигнат силите да се добере до Ньод. Сигурна съм, че е искала да живее.

Малко преди да тръгнат, Франсоаз бе получила съобщение за самоубийството на Лонкур. Имаше и малка бележка от Капитана до нея:

Скъпа госпожице,

Разчитам на вас Хазел да не разбере за смъртта ми.

Омер Лонкур

Морт-Фронтиер, 31 март 1923

„Преценката ми е била неправилна — той наистина беше щедър“, си каза Франсоаз.

На борда на кораба, пресичащ Атлантика на път за Ню Йорк, всички бяха на мнение, че госпожица Енглерт и госпожица Шавен си поделят първенството по красота.

Te деляха също и най-хубавата каюта, в която имаше голямо огледало. С непресъхващо възхищение Хазел се оглеждаше с часове в него, държейки писмото на Капитана в ръцете си.

— Какъв Нарцис! — подхвърляше усмихната Франсоаз.

— Точно така — отговаряше малката, — в момента се превръщам в цвете.

Ню Йорк е град, в който се живее добре, ако имаш пари. Двете приятелки си купиха апартамент срещу Сентръл парк.

Случиха им се много неща, но никога не се разделиха.

БЕЛЕЖКА НА АВТОРКАТА

Този роман има два края. Не го бях замислила така. Случи ми се нещо феноменално: след като написах този щастлив край, почувствах силното желание да напиша още една развръзка. Когато това стана, не можах да избера нито един от двата финала — всеки от тях се налагаше като уместен и разкриваше смущаваща и неоспорима логика в поведението на персонажите.

Затова реших да запазя и двата. Държа да уточня, че в това по никакъв начин не трябва да се търси влиянието на съвременните интерактивни начини за общуване като информатиката или нещо подобно — тези области са ми напълно чужди.

Втората развръзка започва на страница 102 от момента, в който Франсоаз, вече измъкнала се от затвора си, се кани да влезе при Хазел, за да ѝ разкрие истината.

Тъкмо щеше да влезе при Хазел, когато две железни ръце се стовариха върху нея. Бяха гавазите — все така невъзмутими и неми. Те я отведоха в стаята на Лонкур.

Франсоаз бе толкова бясна, задето се бе провалила малко преди да се добере до целта, че даже не изпитваше страх.

— Отново съм възхитен, госпожице, както от интелигентността ви, така и от глупостта ви. Възхищават ме съкровищата от гениалност, които сте употребили, за да успеете да избягате. Това е нечувано: подобно самообладание в името на толкова глупава кауза! Всъщност какво се канехте да кажете на моята храненица?

— Прекрасно знаете какво.

— Искам да го чуя от вас.

— Истината за поразяващата ѝ красота, от която човек може да стане луд.

— Или луда.

— Или престъпник. Всичко ще ѝ кажа. За долната ви измама, за историята на Адел, която е била заключена тук преди нея.

— Прекрасно. И после?

— После? Нищо. Това ще бъде достатъчно.

— Достатъчно за какво?

— За да заживее най-после истински. Освен това бих искала тя да ви убие, но не съм сигурна, че е способна на това. Аз бих могла, но не е моя работа.

— По-скоро е ваша, отколкото нейна.

— Защо смятате така?

— Защото съм вашият съперник. Ако някой тук ме мрази, това сте вие, а не тя.

— Въпрос на секунди. Оставете ме да ѝ кажа истината. Без съмнение тя ще повърне отгоре ви.

— Не е изключено. Но е малко вероятно да ме напусне.

— Защото хората ви ще я спрат?

— Не. Да откриеш наново света след толкова дълго отсъствие би било лудост и тя няма да го направи.

— Става дума само за пет години затвор. Тя е млада, ще се оправи, това не е непреодолимо. Не говорете за нея като за Робинзон Крузо.

— Говоря за нея като за Евридика. От пет години тя се смята за мъртва. Ще ѝ трябва невиждана сила, за да се съживи.

— Ще я има. Аз ще ѝ помогна.

— А аз? За мене помислихте ли?

Тя се разсмя.

— Не. Не ме интересува какво ще стане с вас.

— Искате да кажете какво щеше да стане с мене. Припомням ви, че планът ви се провали.

— Не съм казала последната си дума.

— Преди да ми я кажете, ви предлагам да размислите над следното: не виждате ли безплодната глупост на вашия героизъм? Знаете ли колко предпазни мерки и ловкост ми трябаха, за да изградя този рай? Да, рай! Прекрасно е, че в Морт-Фронтиер имам всичко, което искам, но още по-прекрасно е, че тук избягвам всичко, което не ми харесва. Аз сам създадох тази райска градина, трябаха ми много пари, за да купя острова и да построя тази специална къща, да не говорим за заплатата на пазачите. Благодарение на това успях да приютя тук моята вечна Ева, да я предпазя от този убиващ свободата век, от хилядите змии, които биха я откъснали от мене. Престанете да ме съдите по моралните закони, а по-скоро ме сравнете с Прометей.

— Искате да ви се възхищавам?

— Трябва да се възхищавате на хората, способни да бъдат щастливи. Да славите техния кураж и решителността им, вместо да искате да разрушите спечеленото с толкова битки тяхно щастие.

— И да ръкопляскам за заключеното момиче?

— Ако познавахте младите момичета така, както ги познавам аз, щяхте да знаете, че те имат силно развито чувство за трагизъм.

— Забравяте, че и аз съм една от тях.

— Вие никога не сте били заключена, малтретирана, бленувана. Иначе щяхте да знаете, че девствениците обожават безизходиците.

— Странно, в девичите ми мечти не фигурираха такива идиотщини.

— Вие сте по-особено момиче. Ако позволите, няма да уточнявам.

— Това си е ваша работа. Рано или късно ще ви унищожа.

— Добре. Но преди това размислете. Уверявам ви, че има върху какво.

Гавазите върнаха Франсоаз във вишневата стая. Те отнесоха книгите, които ѝ бяха позволили да избяга, а също и масата, за всеки случай. Вратата се затвори.

Когато остана сама, тя, ще не ще, се подчини на Капитана и започна да размишлява. Това продължи дълго.

Същия следобед, като влезе в стаята на Хазел, медицинската сестра завари младото момиче разстроено.

— И това ми било физиономия за 23-и рожден ден! Честито, все пак!

— Как мога да се радвам и на какво по-точно? Задето съм заключена тук до края на дните си да треперя в очакване Капитана да дойде в леглото ми?

— Не мислете за това.

— Как да мисля за друго? Най-лошото е, че тази нощ сънувах приказен сън, за жалост прекъснат без време: един ангел от светлина влезе в стаята ми и ме омая. Думите му бяха като небесна музика, която ме освобождаваше от моите мъки. Канеше се да ми разкрие някаква голяма вълшебна тайна, когато приглушен шум откъм коридора ме събуди. После настана тишина и аз отново заспах с надеждата, че сънят ще се върне. Но това не стана. Никога вече няма да видя красивия ангел с неясен пол, с опияняващо сладък глас. Няма да чуя спасителните му думи и да усетя онзи плам, който веднага ни обедини. Това ме отчайва по необясним за мене начин. Колко жестоки могат да бъдат сънищата, когато за миг ни разкриват прекрасни неща и после ни ги отнемат завинаги!

Франсоаз стоеше безмълвна.

— Онзи ден — продължи Хазел — ми предложихте да излезем на разходка и аз яростно отказах. Днес съм съгласна. Като си помисля, че сънувах ангел, а тази вечер при мене ще дойде Капитана... Трябва малко да се разсея. По дяволите страховете ми.

— Да вървим веднага — зарадва се медицинската сестра, която се страхуваше Хазел да не промени мнението си.

Тя я хвани за ръка и я изведе навън. Пазачите нямаха време да реагират. От храненицата се криеше, че е затворничка, така че нямаше как да я спрат.

Полудяла от радост, Франсоаз извика:

— Най-след сами! Най-след свободни!

— Свободни? — попита младото момиче, повдигайки рамене.

Мъжете изтичаха в пушалнята да предупредят Лонкур. Капитана, който бе подслушвал разговора на двете млади жени, вече знаеше.

— Вървете си, оставете ме на спокойствие! — рече им той със странен глас.

Лонкур не можеше да вижда двете приятелки през високия прозорец, който не позволяваше да се погледне навън, затова излезе на прага на къщата да ги наблюдава отдалече.

Сълзи на ярост овлажниха очите му.

— Имам да ви казвам нещо невероятно, Хазел — започна Франсоаз Шавен.

— Какво?

Намираха се точно на мястото, където преди 20 години се бе самоубила Адел Лангле. Франсоаз се канеше да започне, когато внезапно потръпване я спря.

В това време старецът крещеше, а вятерът отнасяше думите му като огнени стрели:

— Глупачка! Тъпата медицинска сестра с няколко думи разрушава онова, което съм градил цели 30 години! Като си помисля само, че усилията ми, че любовта ми сега зависят от приказките, излизящи от гадната ѝ уста! Тя е змията, която говори на моята Ева. Защо такова глупаво нещо като словото може да разруши Рая?

— Е, Франсоаз, нали щяхте да ми казвате нещо?

Медицинската сестра за първи път виждаше храненицата на дневна светлина. В замъка винаги беше сумрачно. Освободено най-после от тъмнината, лицето на младото момиче сияеше със скандалната си красота. Великолепната гледка беше непоносима.

В миг на заслепление плановете на госпожица Шавен се промениха изцяло.

— Исках да кажа, че не знаете колко сте щастлива, Хазел. Ако не беше Капитана, Морт-Фронтиер щеше да бъде раят на земята. Щастие е човек да е така изолиран от останалия свят.

— Особено при моята грозота.

— Не само. Бих искала да живея тук с вас.

— Това би било най-хубавият подарък за рождения ми ден.

Отдалече Лонкур видя как храненицата ръкомаха ентузиазирано. „Всичко е загубено. Сега тя знае“, помисли той.

Светът го отхвърляше. Той имаше чувството, че корабът на живота му се отвързваше от брега. Като в един от онези сънища, за които не може да се каже дали е прекрасен или ужасен, той тръгна към двете млади жени. Беше краят на март, но светлината, която обливаше брега и морето, бе все още съвършената зимна светлина. Може би заради нея двета женски силуeta му изглеждаха някак отдалечени.

Вървя безкрайно дълго. Спомни си думите на един етиопски мъдрец, когото бе срещнал преди 40 години в Африка: „Любовта е за тези, които знаят да вървят“. Сега най-после разбираше какво означава това.

Всяка крачка, която го доближаваше до неговата любима, стопяваше силите му подобно на някое метафизично изпитание. Да вървиш, значи да вдигнеш крак, да го стовариш на земята и да се задържиш да не паднеш. „Когато стигна до нея, няма да мога да остана прав, ще рухна.“ Неясен страх разкъсваше гърдите му.

— Ето че Капитана идва — каза медицинската сестра.

— Какво му има? Залита като болен.

Когато приближи двете жени, той видя, че лицето на Хазел сияеше.

— Казахте ли й? — обърна се той към Франсоаз.

— Да — отговори садистично тя.

Лонкур извърна глава към учуденото момиче.

— Не ми се сърди. Опитай се да разбереш, въпреки че това е трудно. И не забравяй, че никой не те обича така, както те обичам аз.

После изтича до края на вдадения в морето бряг, там, където се бе самоубила Адел, и се хвърли във водата.

За един добър плувец, бил той и на 77 години, да се остави да бъде погълнат от водите, е по-скоро интелектуално, отколкото физическо изпитание.

„Да не плувам. Да не движа ръце и крака. Да не си показвам носа на повърхността. Да бъда тежък и неподвижен. Да притъпя апетита за живот и тъпия инстинкт за самосъхранение. Адел, вече знам какво си изживяла. От 20 години насам не минава и нощ, без да мисля за твоята гибел. Питах се как е възможно човек да се удави, как така водата — люлката на живота — може да убие. Как е могло лекото ти тяло да натежи повече от тази чудовищна течна маса? Сега разбирам логиката на твоя избор. Водата и любовта пораждат живота. Да умреш от любов или във водата, или пък и двете заедно, значи да затвориш кръга, да минеш през входната врата като през изход. Значи самият живот да те убие.“

Хазел крещеше. Франсоаз я държеше с две ръце.

Главата на стареца не се появи нито веднъж над водата.

— Мъртъв е — каза накрая храненицата обезумяла.

— Сигурно. Не е амфибия.

— Той се уни! — разгневи се младото момиче и избухна в плач.

— Хайде, хайде! Достатъчно поживя старият.

— Обичах го!

— Не преувеличавайте. Прилошаваше ви при мисълта за тазвечерното му посещение.

— Въпреки това го обичах.

— Добре. Обичахте го. Все пак нормално е да умре преди вас при тази разлика в годините.

— Бога ми, вие тържествувате!

— Човек нищо не може да скрие от вас.

— Мразехте ли го?

— Да. Самоубийството му е чудесен подарък за рождения ви ден.

— Но защо той се уби?

— Човек не знае какво става в главите на старите хора — рече Франсоаз и усмихната си помисли, че бе извършила съвършеното престъпление.

— А думите, които каза, преди да се хвърли във водата! Дали не искаше да обясни жеста си?

— Сигурно — изльга по-възрастната. — Хората, които се самоубиват, винаги искат да се оправдаят, като че ли това е важно.

— Колко сте сурова и цинична! Този човек ми желаеше доброто.

— Само че се възползваше от вас.

— Възползваше се! Забравяте, че съм обезобразена.

— Как мога да забравя това? Но човек свиква с грозотата ви — каза младата жена, наслаждавайки се на прекрасното лице на Хазел.

Двете се върнаха обратно в замъка — едната обляна в сълзи, другата очарована, че е унищожила врага си чрез едно добре организирано недоразумение.

Докато храненицата плачеше в леглото си, убийцата се осведомяваше. Работите на Лонкур бяха поверени на нотариуса в Танш. Тя му се обади по телефона и разбра, че Капитана я бе посочил за изпълнител на завещанието си, а храненицата наследяваше всичко.

„Покойник за пример“, помисли госпожица Шавен.

Когато досадните формалности приключиха, медицинската сестра се обърна към младото момиче:

— Притежавате огромно богатство. Какви желания имате?

— Да остана в Морт-Фронтиер и да продължавам да крия ужасното си лице.

— Точно преди смъртта на Капитана ви казах, че бих искала да живея тук с вас. Все още ли не възразявате?

Лицето на Хазел засия.

— Бях престанала да се надявам! Това е най-горещото ми желание!

— Изпълвате ме с щастие.

— Но мога ли да приема такава жертва? Толкова сте хубава, бихте могли да живеете сред хората.

— Нямам никакво желание.

— Но как е възможно?

Вместо отговор Франсоаз взе прекрасното същество в прегръдките си.

— Вие сте много по-интересна от другите — каза тя на малката.

Това бе един нежен преврат.

Госпожица Шавен не уволни никого: в края на краищата пазачите винаги можеха да послужат за нещо, дори и само за да се харчат излишните пари, които на този остров нямаха значение. Жаклин и икономът щяха да продължат да се грижат за кухнята и за домакинството.

Франсоаз се премести от вишневата стая в пушалнята на Капитана. Често се случва най-краткият път до властта да преминава през затвора. Никой и не помисли да оспорва властта ѝ.

Понякога тя отиваше в Ньод, където повечето хора я смятаха за вдовицата на Лонкур. Там тя купуваше редки ценни книги, цветя и парфюми. Двама от пазачите я придружаваха, за да носят пакетите.

Никога не пропускаше да мине през аптеката, за да се подиграе на своя предател. Всеки път, очарователно усмихната, тя купуваше един термометър, като уточняваше: „за да си припомним доброто старо време“. Аптекарят се опитваше да запази спокойствие.

След като се върнеше в Морт-Фронтиер, тя отиваше в стаята на Хазел и ѝ подаряваше бели лилии и разни други глезотии. Младото момиче обезумяваше от радост. Откакто медицинската сестра замести Капитана, бившата храненица беше на седмото небе.

— Какво като съм грозна? — редовно казваше тя на младата жена. — Красотата не би могла да ми донесе по-голямо щастие от това да живея с вас.

Всъщност тя се разхубавяваща от ден на ден за голяма наслада на своята наблюдателка.

Двадесетина години по-късно избухна война. Обитателите на Морт-Фронтиер едва я забелязаха, а още по-малко се разтревожиха.

Когато съюзниците дебаркираха недалеч, двете се заоплакваха:

— Дано се свърши по-скоро. Тези хора вдигат много шум.

На 2 март 1973 госпожица Шавен приседна на леглото на госпожица Енглерт и й каза:

— Днес се навършват 50 години от деня, в който ви срещнах за първи път.

— Възможно ли е?

— Възможно е. Вече не сме съвсем млади.

Двете избухнаха в смях. Припомниха си колко готвачки бяха сменили оттогава: Жаклин, после Одет, след нея Берта, Мариет, Тerez. При всяко име те наново се заливаха от смях.

— Забелязвате ли, нито една не е издържала повече от десет години с нас.

— Толкова много ли ядем? — прихна по-младата. — Или наистина сме чудовища?

— Аз съм чудовище.

— Вие? Моля ви, Франсоаз, вие сте светица! Посветихте ми целия се живот! Ако има рай, вратите му са вече широко отворени за вас.

Настъпи мълчание. Бившата медицинска сестра се усмихна странно. Накрая заговори:

— Сега мога да ви го кажа, Хазел.

И тя й разказа всичко от пожара в Гваделупа насам.

Хазел стоеше като вцепенена. За да я утеши, другата каза:

— Не съжалявайте, днес не е останало много от красотата ви.

— Кажете ми... кажете ми каква бях.

— Няма думи, които могат да опишат това. Бяхте толкова съвършена, че не минаваше и миг, без да изпитам срам от престъплението си. Но едно мога да ви кажа — никоя красота не е била по-малко пропиляна. Благодарение на нашата щастлива изолация не изпуснах и частичка от лицето ви.

Настъпи дълго мълчание. По-младата от двете изглеждаше като изгубена.

— Много ли ми се сърдите? — попита по-възрастната.

Хазел насочи към нея прекрасния си поглед.

— Напротив. Ако ми бяхте разкрили това преди 50 години, нямаше да устоя на изкушението да се покажа пред света и без съмнение щях да попадна в не така добри ръце като вашите. Щях да изживея хилядите страдания, с които хората наказват красотата. Никога нямаше да имам идиличното съществуване, което вие ми подарихте.

— Вие ми го подарихте. Парите са ваши.

— Не биха могли да бъдат употребени по по-подходящ начин.

— Искате да кажете, че сте ми благодарна?

— Сякаш това ви разочарова.

— Нима не разбирате, че съм чудовище.

— Разбирам. Но какво по-хубаво може да се случи на едно красиво момиче от това да попадне на чудовище?

Франсоаз се усмихна. Зад гърба си криеше бяла лилия. Поднесе я на Хазел.

Издание:

Автор: Амели Нотомб

Заглавие: Живак

Преводач: Светла Лекарска

Година на превод: 2009

Език, от който е преведено: френски

Издание: първо

Издател: ИК „Колибри“

Град на издателя: София

Година на издаване: 2009

Тип: роман (не е указано)

Националност: белгийска

Печатница: „Симолини“

Излязла от печат: 14 май 2009

Редактор: Валентина Бояджиева

Художник: Стефан Касъров

Коректор: Шели Барух

ISBN: 978-954-529-655-0

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/11451>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.